

KURUÇAY HÖYÜĞÜ KAZILARI. 1980 ÇALIŞMA RAPORU*

Refik DURU

Kuruçay Höyüğü kazılarının üçüncü dönem çalışmaları¹ 4 Ağustos 1980 günü başlamış, 24 Eylül'de sona ermiştir. Kazıları bu satırların yazarının başkanlığında, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Eski Önasya Dilleri ve Kültürleri Kürsüsü öğrencilerinden Gülay Büyüktaşkın, Ümit Dinçkan ve Murat Alpaydın'dan oluşan bir kurul yönetmiş ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü temsilcisi olarak, Bursa Müzesi Asistanlarından Arkeolog İmran Erkalkan katılmıştır. Fakültemiz Dekanlığı ile Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünden sağlanan ödeneklerle yürütülen kazılara Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (T.T.O.K) parasal yardım yapmış ve Türk-Amerikan İlmî Araştırmalar Derneği (ARIT), kazılara paralel yürütmeğe çalıştığımız çevre araştırmalarını geliştirmek için bazı harcamalarımızı karşılamıştır.

Burdur Müzesi Müdürü meslektaşımız Sayın Mehmet Türkmen gösterdiği yakın ilgi ve yardımların yanı sıra, küçük buluntularımızın siyah-beyaz resimlerinin çekimini yaparak çalışmalarımıza büyük ölçüde katkılarda bulunmuştur. Burdur İlindeki idarî ve parasal işlemler, başta Burdur Valisi Sayın Recai Tosyalı olmak üzere Vali Yardımcıları Sayın Ayhan Kozagaçlı ve Sayın Muhsin Akar ile Burdur Belediye Başkanı Sayın Çetin Bozcu tarafından ivedilikle sonuçlandırılmıştır. İl Bayındırlık Müdürü Sayın Özdemir Bahar (12 Eylül 1980 den sonra Belediye Başkanı) kazı alanının karelenmesinin yenilenmesi ve yükseklik okumaları için bir topograflarını

* Bu raporun İngilizce çevirisini değerli meslek arkadaşım Doç. Dr. Ali M. Dinçol yapmıştır. Kendisine zahmetlerinden ötürü en içten teşekkürlerimi sunarım.

1 Kuruçay kazılarının 1978 ve 1979 yılı sonuçları için bkz. Duru, 1980.

görevlendirmiş ve raporumuza ekli planların hazırlanmasında önemli yardımlar yapmıştır. Burdur YSE ve DSİ Müdürlükleri, Kuruçay Köyü ile höyük arasındaki çok bozuk tarla yolunun düzeltilmesi ve höyük yamacına yığılan toprağın höyük dışına yayılması için bir grayder ve dozer aracı sağlamışlar ve bu çok önemli sorunlarımızı kısa sürede çözümlenmişlerdir.

Kazı resimleri ve planlar tarafımızdan alınmışlardır. Küçük buluntuların çekim ve baskı işleri Sayın Mehmet Türkmen ve Burdur Müzesi Asistanlarından Sayın Mustafa Oray Erbay tarafından, Burdur Müzesi fotoğraf atelyesinde, diğer kazı resimleri Edebiyat Fakültesi laboratuvarlarında yapılmıştır. Kazılarda ele geçen buluntuların onarımı, tümlenmesi ile planlarla küçük buluntuların çizimi ve yayına hazırlanması, öğrencimiz Ümit Dinçkan tarafından yapılmıştır.

Kazıların gerçekleşmesinde yardımlarını gördüğümüz tüm kişi ve kuruluşların sayın yöneticileriyle kamp kurduğumuz Kuruçay Köyünün dost halkına en sıcak teşekkürlerimizi sunarız.

Çalışmalarımız sırasında Elmalı-Karataş kazı ekibi başkanı Sayın Prof. Dr. Machteld J. Mellink ile Christine Eslick, Franca Calori di Vignale, Dr. Robert A. Bridges ve Edip Özgür, Demircihüyük çalışma ekibinden Brigitte Kull, Julia Obladen, Jean ve Turhan Efe, Ayşe ve Jürgen Seeher, Afyon Müzesi Müdürü Sayın Ahmet Topbaş ve aynı müzeden meslektaşlarımız Saadet Özgündüz, Ahmet İlaşlı ve Musa Seyirci konuklarımız olmuşlardır.

Yaklaşık 50 gün süren kazılarımızda öncelikle 1979 mevsiminden bırakılmış bazı moloz toprak ile kazı çukurları arasında bulunan ve geçtiğimiz kış aylarında büyük ölçüde yıkılmış ara duvarlar kaldırılmıştır. Bu büyük toprak taşıma işleri yanında, yüksek oranlarda artan işçi gündelikleri, kazıların istenen düzeyde gelişmesini önlemiştir. 1980 de kazı alanı, zorunlu genişlemeler sonucu 1200 m² lere ulaşmıştır (Lev. 1/1). Önceki kazı dönemlerinde saptanan 6. yapı katının bazı evleri kaldırılmış, aynı katın daha eski yapı evrelerine ait mimarlık kalıntıları ortaya çıkartılmış ve daha sağlıklı planlar alınabilmektedir. Kazıların ağırlık merkezi bu yıl batı ve kuzey yamaçlara kaydırılmış, bu kesimlerdeki Erken Kalkolitik (EKÇ olarak kısaltılacaktır) ve Geç Kalkolitik Çağ (GKÇ olarak

kısıtılacaktır) yerleşmeleri geniş alanlarda açılabilmiştir. EKÇ'in daha eski katları ile Neolitik çağa ait katlara inilmemiştir. Tüm kazı alanlarında ortalama derinlik 4.5 m lerdir. İnilen en derin nokta ise, kuzey-batı yamaçta -6.60 m dir (Lev. 1/2; 10/2).

Son tabakalaşma durumu eski dönemlerden fazla farklı değildir². Geçen yıl iki evresi saptanan 6. yapı katının³ daha eski yapı evrelerinin olduğu anlaşılmaktadır. 1979 da E/5 karesinde kazılan EKÇ yapı kalıntılarının hemen üzerinde 6b temelleri bulunuyordu (Lev. 4/1). Bu yıl 6b ile 7. kat arasında yer yer 2 m ye yaklaşan yıkıntı birikimine rastlanmıştır (Lev. 4/2; 10/2). Bu kalın yığıntı içinde ele geçen keramik 6. katın b evresindekilerden farksızdır. 1980' de bulunan GKÇ yapı kalıntıları ile (bk. s. 9-11) gelecek yıllarda çıkması olası yapı evrelerini, herhangi bir yanlışlık yapmamak için, şimdilik isimlendirmiyoruz.

Yerleşmelerin yayılış durumları ve kesitlerden anlaşılmaktadır ki, EKÇ'da höyüğün en yüksek noktası, bugünkünden en az 10 m güneyde idi. GKÇ'da yerleşilen alan genişlemiş ve tepe noktası da kuzeye kaymıştır. Kuzey yamaçta EKÇ temelleri üzerindeki kalın birikim ve bazı GKÇ duvarlarının EKÇ düzleminin aşağısına düşmesinin nedeni de bu olmalıdır.

Erken Kalkolitik Çağ (7. Yapı katı)

Mimarlık : Höyüğün batı yamacında E/5-7 karelerinde EKÇ yerleşmesinin bir bölümü kazıldı (Lev. 2-5). Kuzey güney doğrultusunda 25x10 m lik bir alana yayılmış olan bu çağ mimarlık kalıntıları, tek tek yapılar olmayıp, bir kompleksin parçası niteliğindedirler (Lev. 3). Yerleşim doğuda, kazılmamış yönde gelişmektedir.

Yapı kalıntılarının tümünde, 130 cm ile 50 cm arasında değişen genişliklerde tek sıralı taş temeller bulunmaktadır (Lev. 2). Geçen yıl büyük kısmı kazılan 7. kat odasının sağlam durumdaki kerpiç duvarlarının en altında taş temel bulunduğu anlaşılamamıştı⁴. Son

2 Duru, 1980, s. 14.

3 a.e., s. 23-26.

4 a.e., s. 17, 21.

kazı mevsiminde söz konusu 1 numaralı odanın tabanında derinleştirildiğinde, 20-25 cm kadar altta taş temel dizisi bulundu (Lev. 4/1). Diğer kesimlerde bazen yangınla tuğlalasmış kerpiç üst yapı ele geçmiş olmakla birlikte, genellikle taş temeller izlendi (Lev. 5). E boylamında, en batıdaki kalın dış duvarın, bazı girinti ve çıkıntılar yaptıktan sonra, kuzey ve güney uçlarda doğuya döndüğü gözlemlendi (Lev. 2). Bu kalın dış duvarın çevreler gibi görüldüğü alan içinde ikisi tümü ile kazılan dört oda bulunmaktadır. Geçen yıldan bilinen 1. odanın batı duvarlarından bir bölümü bu yıl daha yerinde saptandı (Lev. 4/1). Yıkık durumda olmasına karşın odanın nasıl kapandığı bir ölçüde anlaşılabilir. Odanın üç duvarında, orta kesimlerde küçük duvar çıkıntıları (paye-buttrass) vardır. 2. oda 4x2.5 m ölçüsünde ve yamuk planlıdır (Lev. 3; 4/2). Paye çıkıntıları yoktur. Odanın doğu duvarındaki 45 cm genişlikteki bir aradan 3. odaya geçilmektedir. Bu son odanın çok küçük bir kısmı kazılabildi. Güneydeki 4. odanın genişliği 5 m dir (Lev. 5/1-2). Odanın batı duvarı dıştaki kalın duvara bitişik olarak, ancak ayrı örülmüştür (Lev. 5/1). Temeller arasında 40 cm lik yükseklik farkı vardır ve odanın tabanı da aynı oranda yüksektir. Kuzey duvar da 2. odanın güney duvarı ile sırt sırta yapılmıştır. Kuzey ve güney duvarların ortalarında karşılıklı paye çıkıntıları bulunmaktadır. Odanın doğu yarısı 6. katın kazılmayan temelleri altında kalmaktadır (Lev. 5/2).

Sonuncu oda ile dış duvar arasında dar bir boş alan kalmış durumdur. Güney'deki kalın duvarın dış yüzünde bir küçük duvar çıkıntısı görülmektedir (E/7 karesi).

Yerleşmenin güneyde devam edip etmediğini anlamak için, kazıyı güneye doğu 15 m kadar aynı düzlemde sürdürdüğümüz halde, herhangi bir temele rastlanılmadı. Bu kesimde bazı GKÇ duvarları bulunduğundan, kesin durum önümüzdeki yıllarda anlaşılacaktır. Kuzeyde de EKÇ temelleri GKÇ'nin henüz kaldırılmamış temelleri altına girmektedir (Lev. 4/1).

1. odanın doğu duvarının kalınlığını saptamak için F/5 karesinde açtığımız küçük bir çukurda ortaya çıkan taş temeller, bu duvarın 1.70 m kalınlıkta olduğunu ve kuzeye doğru dik açılı bir çıkma yaparak kalınlığının 2.40 m ye vardığını göstermiştir (Lev. 2).

Bu kalınlıktaki duvarın, sırt sırta yapılmış iki duvar kalınlığı olduğu açıktır.

Kazıların bugünkü durumunda, EKÇ yerleşmesini plan açısından irdelemek olanaksızdır. Plan böyle gelişecek olursa, yerleşmenin dörtgen biçimli ve etrafının surla çevrili olduğu düşünülmelidir (Lev. 3). 2. ve 3. odalar, batıda bulunan bir giriş ile ilgili olabilirler. Kuzey ve güney köşelerde yer alan iki büyük oda içinde bulunan çok sayıdaki el değirmeni, ezgi taşları, balta ve baltacılarla sayısız keramik parçası, bunların oturma işlevli olduğunu belirler.

Kuruçay 7. kat ile Hacılar I yerleşmelerinin kalın tek sıra taş temelli oluşları ile paye biçimli duvar çıkıntıları ortak öğelerdir. Biz bu benzerliklere dayanarak, 1978-79 raporunda iki yerleşmenin eş kökenli halklar tarafından kurulmuş olduklarını önermiştik⁵. Çanak çömlekçilikteki benzerlikler bu savı destekleyen diğer kanıtlardır. Ancak höyüğümüzün söz konusu mimarlığı ile Hacılar I'in mimarlığı arasında önemli bazı farklılıklar ortaya çıkmış bulunmaktadır. Hacılar I yerleşmesi yuvarlak planlı olarak düşünülmektedir⁶. Düz alanda yuvarlak bir yerleşme planı. Kuruçay'da ise, bir höyük yerleşmesi için doğal karşılanacak olan yuvarlak planlı yerleşme yerine, dörtgen biçimli bir yerleşim görülmektedir. Gelecek yılların kazıları planlarda büyük değişimler yapmazsa, arada anlaşılması ve açıklanması zor bir terslik var gibidir. İşin bir ilginç yanı da, Kuruçay 7. katının Hacılar II'nin planına genelde bir paralellik göstermesidir. Biz şimdilik bu noktaları belirtmekle yetiniyor ve kesin saptamaları, önümüzdeki yılların ortaya çıkartacağı sonuçlara bırakıyoruz.

Keramik : 7. kattan toplanan çanak çömlek parçalarının büyük çoğunluğu boya bezemelidir. 'A türü' olarak isimlendirdiğimiz bu grup, krem veya pembemsi hamurlu, açık kırmızı astarlı ve oldukça iyi ağılıdır. Bir kısmı bezemesiz olan bu açık renk boya astarlı keramik üzerine bezeme, kalınca fırça kullanılarak, kırmızı veya koyu kahverenk boya ile yapılmaktadır. Bezek öğeleri, birbirine paralel kırık hatlar ve diğer band kompozisyonlarıdır⁸. Geniş

5 a.e., s. 21.

6 Mellaart, 1970, res. 30, 33-35.

7 Duru, 1980, s. 18, 19.

8 a.e., s. 19, Lev. 5-7.

ağızlı kapların dış ve içlerine, kapalı ağızluların sadece dış yüzeylerine bezeme uygulanmaktadır. Bu gruptan tümlenebilen iri bir derin çanağı örnek olarak veriyoruz (Lev. 6/1; 8/1). Bu katta bulunan bir diğer boya bezekli kâse (Lev. 6/3; 8/2), daha derin katlardan karışmış olmalıdır.

Bu yapı katında 1979 yılında rastlanan 'B türü' kalın kenarlı, siyah hamurlu ve iyi açkılı parçalardan⁹ son mevsimde hiç bir örnek bulunmamıştır.

Açık bej hamurlu, boya astarsız, ince ve düzgün kenarlı bir kap parçası, yukarıda söz konusu çanak çömlek türlerinden farklı özellikler taşımaktadır (Lev. 6/2). Yuvarlak karınlı, kısa ve daralan boyunlu, hafif dışa dönük ağızlı kap, şimdilik tek örnek halindedir.

Yukarıdaki gruplar içine girmeyen bir diğer kap, iri, kalın ve ucu aşağıya dönük tutamaklı küçük bir fincandır (Lev. 6/4).

7. yapı katı keramiğinin boyalı olanları, önceleri de söylediğimiz gibi¹⁰, Hacılar I. katın boyalı keramiği ile tam bir paralellik içindedir. Bu sezon ele geçen boyalı, iri çanak (Lev. 6/1; 8/1), Hacılar'da hemen aynen görülür¹¹. Küçük, boya bezekli kâse üzerindeki dolu üçgen dizileri, Hacılar II-V. kat boyalıları arasında vardır¹².

Küçük Buluntular

Pişmiş toprak : 7. katta üç ve 6. yapı katı molozu içinde yedi tane olmak üzere toplam on figürün bacak parçası ele geçmiştir (Lev. 7/3-12). Ölçüleri birbirinden farklı olmakla beraber hepsinin insan figürlerine ait olduğunu ve 6. katta bulunanların da, bir önceki yapı katından karışıklarını sanıyoruz. Hamurları koyu griden açık kreme kadar değişen parçaların EKÇ'nin A türü keramiğinin hamuruna benzediği gözlenmektedir. Bazıları kaba olmakla beraber genellikle özenli yapılmışlardır ve birinin üzerinde (Lev. 7/9) kır-

9 a.e., s. 20.

10 a.e., s. 19.

11 Mellaart, 1970, Lev. CI/3 (Dış yüz); XCIV/1 (İç yüz).

12 a.e., res. 66 (VI. kat); 72/2, 4 (III. kat); 79/3, 4, 10, 11; 96/11 (II. kat).

mızı boya bandları görülmektedir. Basitçe ayak çıkıntıları belirtilmiş olan parçaların ait oldukları figürinlerin boylarının 15-20 cm dolaylarında olduğu anlaşılmaktadır.

Bacak parçaları hemen hemen aynen Hacılar VI. katta bulunmuş insan figürinlerinin bacaklarına benzemektedir¹³. Mamafih Hacılar EKÇ katlarında ele geçen bazı ayak parçaları veya tüm figürinlerin bacakları ile de benzerlikler vardır¹⁴.

Yukarıda tanıtılan bacakların ait olabileceği pişmiş topraktan figürinlere 7. yapı katında henüz rastlanmamıştır. Ancak 6. yapı katı yıkıntısı içinde bulunduğu halde GKÇ'dan daha eski bir evreye ait olduğundan kuşku duymadığımız bir figürin parçasını bu bölümde sunmak istiyoruz. Açık renk hamurdan yapıлып üstü kırmızı boya astarlı figürin parçasının boyu 7.4 cm ve kalınlığı 2.3 cm dir (Lev. 7/1; 8/4). Belden üst kısmı ele geçen figürinin kalın ve silindirik boynu üzerinde plastik biçimde belirlenmeyen başı ve ön tarafta, yüzde iri badem gözler ve burun çıkıntısı bulunmaktadır. Gözler ile saçların alın ve şakaklarda sınırları çizgi ile belirtilmiştir. Saçların ense üzerine sarktığı izlerden anlaşılmaktadır. Kollar küt çıkıntılar halinde iki yana yatay olarak açılmış olup sol kol kırıktır. Dirsekten kıvrıldığı çok şematik biçimde gösterilmek istenen sağ kolun ucuna yakın yerinde bir delik vardır. Göğüs kesimi hafif kabarıktır.

Bulunduğu tabaka kesinlikle belli olmayan figürinin bazı özellikleri, kalın silindirik baş biçimi, iri beden gözler ve saç kenarlarının çizgi ile gösterilmesi, Anadolu'nun Batı yarısı için yeni değildir. Hacılar'da kazılarda bulunmuş VI. kat figürinleri¹⁵ ile kaçak kazılarda çıkıp özel koleksiyonlara girmiş bazı eserlerde¹⁶ aynı uygulama görülmektedir. Batı Anadolu'da kazı yoluyla¹⁷ veya toprak-üstü buluntusu olarak¹⁸ müze ve koleksiyonlara girmiş benzer par-

13 a.e., res. 192-214.

14 a.e., res. 239/4; 240/2.

15 a.e., res. 195, 196 v.d.; Lev. CXXVI, CXXVIII gibi.

16 a.e., res. 230; Lev. CLXXIV/a.

17 Lloyd-Mellaart, 1962, s. 265-267, res. F 7.

18 Bilgi, 1980, s. 3 v.d., Lev. III/7.

Bilgi, 1972, Lev. LXVI/1.

Bittel, 1953, res. 3.

Parrot, 1964, res. 1, 2.

çalar bilinmektedir. Batı Anadolu'ya komşu Ege Adalarından Sazlık'da Agio Gala'da¹⁹, Konya Ovasında Çatal Höyük²⁰ ile Büyük Çumra yakınlarında Güçük Köyü civarında²¹ taştan kabartma ve tam plastik figürlerde de çizgi ile yapılmış iri badem göz biçimine rastlanılmaktadır. Tüm bu parçalar Neolitik çağın içine dağılmış durumdadır. Ancak bu örnekler ve benzerlikler, Kuruçay eserini Neolitik'e tarihlemek için yeterli değildir. Zira Kuruçay figürünü Neolitik çağda örneklerini gördüğümüz tam plastik ve steatopik figürinlerden, yassı oluşu, göğsün üst yapısının, kolların çok şematiğe edilmesi bakımından ayrılmaktadır. Diğer yandan silindirik baş ve göz biçimi, Neolitik çağdan sonra devam etmiştir. Hacılar EKÇ katlarında (IV-II. katlar) yukarıki özelliklere ek olarak göğüslerin işlenişi ve kolların biçimi bakımından Kuruçay figürününe çok benzeyen parçalar bulunmuştur²². Bu bakımdan biz Kuruçay parçasının EKÇ'a ait olduğunu ve bu çağlarda tam plastik tasvir geleneğinin bir ölçüde sürdüğünü saptamış oluyoruz. Bulduğumuz bacak parçaları bu düşüncemizi destekleyen diğer kanıtlardandır. Doğal olarak figürinimizin Hacılar V-II katları ile çağdaş olan daha eski yerleşim evrelerinden karışmış olması olasılığını gözden uzak tutmuyoruz.

Pişmiş toprak buluntulardan diğerleri, kaşık biçimli bir parça ile (Lev. 6/5), kanarlı bir tepsi parçası (Lev. 6/6), hayvan ritonundan kopmuş olabilecek bir ayak (Lev. 6/8) ve nihayet değişik bir kaba ait olabilecek, ucu ponponlu sivri nesnedir (Lev. 6/7).

Yukarıkilerden tepsi parçasının benzerleri Hacılar V. katta bulunmuştur²³. Kaşık parçasının bir paraleli Beycesultan GKÇ katlarında ele geçmiştir²⁴.

Taş : 7. katın 4. odası tabanında, beyaz mermerden bir idol parçası bulunmuştur (Lev. 7/2; 8/3). Belden altı eksik olan idolün boyu 3.6 cm kalınlığı 0.4 cm dir. Kalınca boyundan sonra incelerek yükselen baş sivrilerek bitmektedir. Yüzde bazı ayrıntılar yatay pa-

19 Furness, 1956, s. 197, res. 13/1.

20 Mellaart, 1967, Lev. 83.

21 Bilgi, 1980, s. 6, Lev. VI/12.

22 Mellaart, 1970, res. 238/1-4; Lev. CLXV/a, b.

23 a.e., res. 60/27.

24 Lloyd-Mellaart, 1962, res. F 2/15.

ralet çizgilerle belirtilmiştir. Omuzdan sonra kütleli dirsek çıkıntıları başlamakta ve kolların göğüs önünde tutuluş biçimi, çok sığ oluklarla gösterilmektedir. Boyundan göğse geçiş yine V biçimli bir olukla verilmiştir. Bel girintisinden sonra kalçalara geçilmektedir. Belden alt kısım kalın ve kütlelidir.

Yakın benzerleri Hacılar'da bulunmuş olan²⁵ Kuruçay mermer idolünün EKÇ'a ait olduğunda kuşku yoktur. Hacılar'da Neolitik çağın tam plastik figürinlerinden sonra EKÇ'dan başlayarak nasıl basitlik ve stilizasyona gidildiği gayet güzel anlaşılmıştır. Son zamanlarda, Hacılar'da bulunup meslektaşımız Doç. Dr. Önder Bilgi tarafından yayınlanan pişmiş topraktan bir idol de aynı gruptandır²⁶. Dr. Bilgi'nin önerdiği EKÇ sonları tarihini, Kuruçay idoli desteklemektedir. Kuruçay idoli, yassılaştıran ve plastik anlatımdan basitlik ve soyutluğa geçiş aşamasını gösteren bir ara tip olarak düşünülmelidir.

Geçen kazı mevsiminde 1. odada bulunan taş balta ve baltacıklara²⁷ bu yıl aynı odadan yenileri eklenmiştir.

Sileks ve obsidyen'den pek çok basit lama bulunmuştur. İşlenmiş taş alet ele geçmemiştir.

Geç Kalkolitik Çağ (6. Yapı katı)

Geçtiğimiz kazı dönemlerinde büyük bölümü kazılmış olan 6. yapı katının²⁸ 1980 de ayrıntılı incelemesi yapılmış ve 1979 da 6b olarak isimlendirilen evre ile 7. kat arasında, 6b den daha eski yapı evrelerinin varlığı anlaşılmıştır. Yeni bulunan mimarlık kalıntıları kuzey ve batı yamaçta 6.60 m. derinliğe kadar inmektedir. Bu derinlik EKÇ temellerinden daha düşük bir kod'tur. Yukarıda belirtildiği gibi, EKÇ'dan sonra yerleşme yerinin sınırları genişlemiş ve GKÇ'nin en eski temelleri, 7. katın dışına ve daha derine inmiştir (Krs. Lev. 2 ve 9). Kuzey-batı kesimlerde 6b temelleri ile en derindeki GKÇ temelleri arasında kalınlığı yer yer 2 m ye varan bir yıkıntı taba-

25 Mellaart, 1970, res. 245/1; 247/4.

26 Bilgi, 1980, s. 4 v.d., Lev. IV/9.

27 Duru, 1980, s. 20; Lev. 5/4.

28 a.e., s. 23 v.d.d.

kası bulunmaktadır (Lev. 10/1-2). F-G/4-5 karelerinde (Bu alan höyüğün en yüksek yeridir) GKÇ yerleşmesinin taş temelleri yumuşak bir eğimle yükselmektedir (Lev. 4/1, 2). Önümüzdeki yıllarda 6b yapılarının kaldırılmasından sonra, GKÇ'nin tabakalaşma durumu tam olarak anlaşılacaktır.

Mimarlık : Yapı katı ismi vermediğimiz GKÇ'nin 1980'de ele geçen en eski yapıları, 3-4 enlemlerinde bulunmaktadır (Lev. 9). Burada 6b yapılarının en dış halkasındaki bozuk taş temellerin 1 m. kadar altında sağlam durumda ve oldukça düzenli taş temeller izlenmiştir (Lev. 10/1-2). Kuzey yamaçta doğu-batı yönünde 15 m kadar kesintisiz ve düz olarak devam eden 50-60 cm kalınlıktaki taş temel, bir savunma duvarı görünümündedir (Lev. 10/1). Bu uzun duvara içten bazı küçük odacıkların ekli olduğu anlaşılmaktadır. G-3 karesinde uzun duvarın dış yüzüne küçük bir duvar çıkıntısı eklenmiştir. Temeller batıda, F/3 karesinde kesilmiş ve dik açı yaparak güneye dönmüştür. Bu kesimde 2.30 m lik bir aralıktan sonra duvarların yön değiştirerek sürdüğü görülmekte (Lev. 10/2) ve devam eden taş temeller, derin bir girintiden sonra tekrar 90° lik kırılmalarla batı yamaca paralel gelişmektedir (Lev. 10/2; 11/1-2). E-F/3 karelerindeki derin girintinin duvarlarına dıştan bazı duvar eklemeleri yapılmıştır (Lev. 10/2; 11-1). Bir yay biçiminde ve küçük aralıklar bırakarak örülmüş taş temel ilgi çekmektedir (Lev. 11/1). Bu ek'in yapıldığı duvarın iç tarafında ince uzun bir oda yer almıştır. 6.5 m uzunlukta ve 2.30 m genişlikteki bu odanın güney bitişiğinde 8x8 m boyutunda büyük bir avlu bulunmaktadır (Lev. 11/2). Avlunun batı duvarında küçük bir giriş vardır. Bu kapı geçidi başlangıçta basit bir duvar aralığı şeklinde iken daha sonra iç ve dışa doğru bazı eklemelerle kuvvetlendirilmiştir. Bu eklemelerin en dikkat çekicisi, kapının kuzeyindeki duvara yapılandır. Üç küçük hücreciğin duvar dışına eklenmesiyle burada bir sandık duvar elde edilmiştir (Lev. 9; 11/2). Kapının iki yanındaki duvarlar, iki olağan duvar kalınlığındadır. Avlunun doğu kenarının duvarı henüz kesinlikle saptanamamıştır. Planda görülen doğu duvarının temelleri, diğer duvarlardan biraz yüksekte kalmaktadır. Bu kesimde yer yer yanmamış kerpiçlerden oluşan sıralar gözlenmiştir.

GKÇ'nin yukarıda söz konusu edilen duvarlarının güneyde gelişmesini izleyemedik. Bu bakımdan güney yarıdaki durum bilinme-

mekle beraber E-F/6-7 karelerindeki temellerin aynı çağa ait olduğunu sanıyoruz (Lev. 5/2).

1980 de çıkartılan temellerin, yerleşmeyi çeviren bir savunma sisteminin parçaları olduğunu düşünüyoruz. 15 m kesintisiz devam eder bir duvarın başka işlevi olamaz. Duvarların ince oluşları nedeniyle bunların tek başlarına sur görevi yapamayacakları ve bu duvara içten bazı odacıkların eklenerek bir tür kazematlı duvar sistemine varıldığını söyleyebiliriz. Bazı yerlerde ise duvara dıştan bitişen kalınlaştırıcı duvar parçaları veya yay biçiminde ekler yapılmıştır. Kapı kenarlarının iki normal duvar kalınlığında yapılması ile küçük bir kesimin sandık duvar yöntemi ile kalınlaştırılması yine aynı kaygıların sonucu olmalıdır.

Eğer durum planda görüldüğü gibi geliyorsa, yerleşmenin dörtgen planlı olduğunu söyleyebiliriz. Kuzeyde basit bir giriş (?) ile batıda yine basit, ancak iki kenarı kuvvetlendirilmiş bir kapı vardır. Yerleşme büyük bir olasılıkla güneyde devam edecektir. Ve topografik durumun sonucu, yerleşmeye esas girişin güneyde bulunacağını sanıyoruz.

GKÇ'nin en eski evresine ait olan yerleşmenin savunma sistemi, bugünkü bilgilerimize göre benzersizdir. Çağdaş yerleşmeler olmadığından karşılaştırmalar yapma olanağımız yoktur. Savunma ile ilgili yapılar bir ön planlama ile yapılmamış ve ancak ortaya çıkan gereksinmelere göre bölüm bölüm geliştirilmiştir. Odalı duvar (Kazematlı), sandık duvar, dıştan kalınlaştırıcı ekler hep birbirinden farklı uygulamalardır. Bütün bu uygulama biçimleri ile Kuruçay'ın bu yapıları, Anadolu'da çok sonraları gelişecek olan savunma sistemlerinin bir öncüsü niteliğindedir. Kuruçay'da EKÇ'ı hemen izlemekte olmasına karşın, gerek yöntem ve gerek plan bakımından ondan tamamen ilgisizdir. Diğer buluntularda olduğu gibi savunma yapıları konusunda da GKÇ ile yeni bir süreç başlamaktadır.

6b yapı katı 1979 da büyük ölçüde kazılmış ve plan özellikleri anlaşılırdı²⁹. 1980 de bu katın yeni kalıntıları ele geçti (Lev. 12). Planda 1 ve 3 numaralarla isimlendirilen yapıları sınırlandıran taş temeller ve taş temelli odaların, savunma amaçlı olmaları çok muh-

temeldir. Geçen seneki raporumuzda belirttiğimiz gibi kuzey yamaçta bazı küçük odacıklar vardır³⁰. Ölçüleri büyük olmakla beraber güneyde 12. odanın batısında benzer odalar bulunmaktadır. Höyüğün E boylamından itibaren batısının büyük ölçüde yıkıma ve erozyona uğraması nedeniyle batı yakanın en dış duvarını bulamadık. Ancak planda tamamlamasını yaptığımız biçimde, bu duvarların 3. evi kuşattıkları anlaşılıyor.

Yerleşme yerinin içindeki gelişmeler şöyle sıralanabilir; 2. evin ortalarındaki kerpiç stel yıkılmıştı. Stelin önündeki yanık alanın altına inildiğinde burada bir yalağın olduğu anlaşıldı (Lev. 15/1). At nalı planlı yalağın kenarları 10 cm kalınlıkta idi ve çamurla yapılmıştı (Lev. 15/2). İçindeki yanık izleri ve kırmızılık en az 30 cm aşağıya kadar devam etmekteydi. Böylece evin içinde bir sunağın bulunduğu anlaşıldı³¹. Sunak ateşle ilgili olmalıdır. Aynı biçimde kerpiç stel ve yakma alanı bulunan 1. evde, yalak olmadığı saptandı. 1, 3 ve 4. evlerin planlarında her hangi bir değişme yoktur. 5. evin planında bazı değişiklikler olmuş ve iki küçük odacıklı olduğu anlaşılmıştır (Lev. 13/2). Odalardan biri, kenarları 2.25 m olan kare biçimlidir. Odanın içindeki yoğun yangın molozunda sayısız küp parçası, bir kaç tümlenebilen bardak ve 20 kadar kilden konik ağırlık bulundu. Duvarlarında 5-6 tabaka halinde ve toplam kalınlığı 25 cm den az olmayan sıva tabakaları vardı. Oda tabanında 1 m kadar derinleşilmesine karşın kapı aralığı bulunamadı. Bir bölümü kızılan ikinci odada da durum aynı idi.

Geçen yıl kısmen kazılan 7. ve 9. evlerin 6b evresinde kullanıldığı anlaşıldı. Ayrıca 5. yapı katının altında³² 6b nin bir başka evi ortaya çıktı (12. ev). Bir duvarına bitişik durumda at nalı planlı fırın ve bir ateş yakma yeri olan odanın ölçüleri 7.25 x 4.75 m dir (Lev. 14/1).

13-15. odalar taş temellidirler (Lev. 12; 14/1). Bu üç oda ile en dıştaki kalın taş duvar temeli arasında dar bir koridor vardır. Kalın duvarın daha batısında her hangi bir duvar izine rastlanılmadı.

30 a.e., s. 24.

31 Sunağın görünümünü kazı resimleri ve planlara dayanarak çizen meslektaşım Sayın Akif Dağ'ye teşekkürler sunarım.

32 Duru, 1980, s. 26; Lev. 13/1.

6b yerleşmesinin etrafının bir duvarla çevrili olduğu anlaşılmaktadır. Ancak dış halkadaki duvarlar çok zayıftır ve ayrıca yerleşmenin kuruluşundan itibaren savunma amacı göz önünde tutularak tertiplendiği söylenemez. Yerleşmenin girişi bulunamamıştır. E-F/5 karelerindeki boş alan, bir giriş için çok elverişli görünmektedir. Ana girişlerden birinin de güneyde bulunacağını düşünüyoruz.

6b evlerinin bazılarının taş temelli, bazılarının tümüyle kerpiç duvarlı olduğu görülmektedir. Plandan anlaşılacakla beraber 1. evin duvarlarının altında tek sıralı taş temel vardır. Buna karşılık 2, 3, 5, 7, 9 ve 12. evlerin taş temelleri yoktur. İkinci bir özellik, evlerde büyük çoğunlukla kapı aralıklarının bulunmamasıdır. Kazılan alanda yalnız 4. evin kapı aralığının olduğunu saptadık. Çok uzun bir süre kullanıldığı anlaşılan 2. evin geçen yıl verilen planında, muhtemel kapı yeri gösterilmişti³³. Bu yıl söz konusu evin hiç bir yapı evresinde kapısının bulunmadığı kesinlikle saptandı. Evin duvarları 1. 5-2 m yüksekliğe kadar korunmuş durumdadır ve Lev. 13/1 deki fotoğrafta görülen aralık, bir çökme sonucu ortaya çıkmıştır.

Önümüzdeki yıllarda kazı alanı güneye doğru geliştirilecek ve böylece sanıyoruz, 6b nin mimarlık özellikleri ve genel planı daha belirgin hale gelecektir.

6a yapı katına ait gelişmeler, 5. kat evinin ve tranşe ara duvarlarının kaldırılmasıyla ortaya çıktı (Lev. 16). Yerleşmenin en sık olduğu F-G/5-6 karelerinde üç yeni ev kazıldı (Lev. 14/1). Bunlardan 17. ev, daha önce örneklerini gördüğümüz kerpiç duvarlı, kapı aralığı olmayan, basit dikdörtgen planlılardandır. Fırın, yakma yeri ve kerpiç steli olmayan evin tabanında *in-situ* durumda havan taşı bulundu. Oda içinde çok sayıda tüm bardak, maşrapa ve tezgâh ağırlığı ele geçti. 10. ev büyük bir yangınla yıkılmıştı. Duvarları çok sağlam durumda günümüze gelen evin kapısı kuzey batı köşededir. Ev ince, tek sıra kerpiç duvarla ikiye ayrılmıştır. Evin dışındaki küçük odacık, geçen yıldan bilinmekteydi³⁴. 16. oda

33 a.e., s. 23; Lev. 9/1.

34 a.e., s. 25.

3.75 x 2.25 m ölçüsündedir. Etrafı diğer evlerle çevrili olan bu küçük evin bağımsız kendi duvarları, diğer evlerin duvarları ile sırt sırta yapılmıştır (Lev. 14/1). Oda içinde bir ocak yeri vardır.

6a yerleşmesinin, yeni bulunan evlerle, planı bir hayli değişmiştir. 6b ye oranla daha sık bir yerleşme görünümündedir. Çoğu evler her yönden diğerleri ile bitişiktirler. Kapı aralıkları çoğunlukla yine yoktur. 6, 8 ve 11. evlerin taş temellerinin olmasına karşılık diğer evler alttan başlayarak kerpiçten yapılmışlardır.

Bu yapı evresinin bir diğer özelliği savunma amaçlı herhangi bir dış duvarın bulunmamasıdır.

Gömüler : Batı yamaçta 6. yapı katı yıkıntısı içinde çok bozuk durumda iki insan iskeletine rastlanıldı (İs. 8, 9). Bazı kafatası ve bacak kemikleri toplanabilen iskeletler çok dağılmış olduklarından, yatış biçimleri anlaşılmadı. Hatta bunların mezar olduklarından kuşkuluyuz.

6b katında ev tabanları altında bu yıl 8 çömlek mezar çıkartıldı (ÇM 3-7, 9-11). Bunlardan ÇM 7 kuzey batı köşede ve yerleşme dışında bulunmuştur (Lev. 9; 14/2). Kaba yapılmış çömlekler içinde sadece çocuk gömülerine rastlanılmaktadır. Çömlekler yan yatırılmış ve ağızları iri kap parçaları (Lev. 14/3) ya da yassı taş levhalarla kapatılmıştır (Lev. 14/2, 4, 5). 1979 da bulunmuş olan aynı tür gömülerde olduğu gibi³⁵, yönlendirilmede birlik yoktur.

17. odanın kuzey duvarı dibine, taban altına konan ÇM 8 ile, 6a katında son iki yılda bulunan çömlek mezarların sayısı üçe çıkmıştır (Lev. 16).

Her iki tür insan gömülerinden toplanan kemikler önümüzdeki yıllarda uzmanları tarafından incelenecektir.

Keramik : GKÇ keramiği genel çizgileri ile geçen yıllarda saptanan özelliklerini sürdürmektedir. Bu yılki araştırmaların, geçen raporumuzda söylediklerimize eklediği yenilikler fazla değildir³⁶.

6. katın en eski yerleşim evresinden gelen çanak çömleğin çoğunluğu 6-4. yapı katlarından bilinen 'A' ve 'B' türleridir. A türü,

35 a.e., s. 28; Lev. 16/2.

36 a.e., s. 28-32.

siyahımsı gri hamurlu, gevrek pişmiş ve az açkılı gruptan tek kulplu bardaklar çoğunluktadır. B türü parçalar sayı bakımından 6b ve 6a evrelerinden daha fazla gibi görünmektedir. Bunlardan tümlenebilen iri bir derin tabak ile aynı biçimde bir ağız parçası (Lev. 18/7, 8; 22/1), geçen senelerde bulunanlardan fazla farklı değildir³⁷.

Bu evrenin buluntuları arasında tümlenebilen bir çömlek farklı özellikler taşımaktadır (Lev. 19/2; 21/2). A türü içine girmesi gereken çömlek kahverengi hamurlu, iyice pişirilmiş ve perdahlanmıştır. Form olarak geçen yıl bulunmuş olan bazı çömleklere benzetmesine karşılık³⁸ çizgi bezemeleriyle onlardan ayrılmaktadır. Karnın genişçe karnı üzerinde eğik çizgi demetleri, omuzda ve boynun alt kesiminde yatay çizgiler arasındaki alanlara eğik ve birbirini kesen çizgiler yapılmıştır. Benzer biçimli kaplara ait olan, çizgi bezemeli iki küçük parça, aynı derinliklerde ele geçmiştir (Lev. 19/3, 4).

Çizgi bezek uygulaması şimdilik GKÇ keramiği için yenidir. Çok geniş alanlarda kazılan 6b ve 6a'da benzerlerinin bulunmaması rastlantı olmamalıdır. Büyük bir olasılıkla, çizgi bezeme geleneği, GKÇ'nin erken evrelerinde kullanılmış, sonraları terkedilmiştir. Kuruçay'ın bu tür bezemesi, bilgilerimize göre Anadolu'da daha geç çağlarda yaygınlaşacak olan bir geleneğin prototipidir. Beycesultan'da kulplar üzerine yapılan en eski çizgi bezeme XXXII ve XXX. yapı katlarında görülmektedir³⁹.

6b ve 6a'nın çanak çömleği içinde A türleri çoğunluktadır. Biçim açısından yeni olanlar, kulplu (Lev. 17/1; 20/1) ve kulpsuz kadehler (Lev. 17/2; 20/2), iki küçük tutamaklı kap (Lev. 17/14; 21/3) ve uzun boyunlu, uzun kulplu derin çömleklerdir (Lev. 19/1; 21/1).

Bardak ve maşrapalardan bu yıl da pek çok örnek ele geçmiştir. Bardaklarda düz açılan kenarlılar (Lev. 17/5; 20/7), dipte omurgalılar (Lev. 17/2, 3; 20/2, 3), karnın alt kesiminde omurgalı

37 a.e., Lev. 26.

38 a.e., s. 30 - biçim 8; Lev. 18/3; 21/7, 8.

39 Lloyd-Mellaart, 1962, s. 91.

olanlar (Lev. 17/7; 20/5, 6) bilinen formlardır⁴⁰. İçlerinden bazıları kahverenkli hamurlu, iyi ačkılı ve yüksek kaliteli oluşlarıyla diğerlerinden ayrılmaktadırlar (Lev. 17/4; 20/4). Maşrapaların değişik boyda ve küçük farklarla pek çok örneği Lev. 17/6, 8-12; 20/8-12'de verilmektedir. Parça halinde bulunup, kâğıt üzerinde tamamlanan bir kap (Lev. 17/13), yumuşak profili ile diğer maşrapalardan belirli bir farklılık göstermekle beraber, kulplu olup olmadığını, parça küçük olduğundan saptamak mümkün değildir.

İri mutfak kapları ya da kaba yapımlar arasında kulpsuz bir bardak (Lev. 18/1), küresel karınlı bir kap (Lev. 18/2), kulpunun üzerinde küçük memeciği olan geniş ağızlı çömlek parçası (Lev. 18/5), iri yuvarlak kulplu bir çömlek ağzı (Lev. 18/6), geniş ağızlı, düz yükselen kenarlı çömlek parçası (Lev. 18/4) ve karnı omurgalı iri bir çömlek (Lev. 18/3) sayılabilir.

Kalın kenarlı, siyah hamurlu ve iyi ačkılanmış B türü keramikten bir hayli parça toplanmıştır.

Küçük Buluntular

Pişmiş toprak : 6. katın her yapı evresinde tüm ve kırık halinde pek çok tezgâh ağırlığı bulunmuştur. Bazen toplu halde ele geçen bu ağırlıkların yanında, ortası delikli, yassı diskler (veya tekerlekler) de vardır. Ayrıca ocak yakınlarında kap altlığı olarak kullanılmış olan iri konik veya sivrileşen ucu bir yana eğilmiş nesnelere de çok sayıda bulunmuştur.

Taş : 6b yapı evresinde beyaz mermerden yassı bir amulet ele geçmiştir (Lev. 19/5; 22/2). Sivri ucunda asacak deliği olan amulet, biçim bakımından basitleştirilmiş bir idölü hatırlatmaktadır. Kolye tanesi veya giysi süsü olarak idollerin kullanılmasına Anadolu'da Neolitik çağdan başlayarak⁴¹ İTÇ içlerine kadar rastlanılmaktadır⁴².

Maden : Envanterlenmiş maden buluntular üç tanedir. Bunlardan ikisi bir ucu gövdesi üzerine kıvrılarak dikiş iğnesi olarak kul-

40 Duru, 1980, Lev. 19/1-4.

41 Mellaart, 1970, Lev. CXXIII/d.

42 Koşay, 1951, Lev. CLV/27; CXXIX/2.

lanılmış (Lev. 22/3), diğeri bir ucu sivri diğeri küt, basit iğnelerdendir. Tunçtan yapıldıklarını sandığımız (Tahlilleri yapılmamıştır) iğnelere bir kaç kırık parça da vardır.

Kemik : Ucu yivli (Lev. 19/6), delikli (Lev. 19/7, 8) veya deliksiz küçük kemik iğnelerle, uzun ve delikli iğnelere (Lev. 19/10, 11) bir haylisi bulunmuştur. Kıvrık, delikli kemik eser, bir kolye tanesi olmalıdır (Lev. 19/9).

Bitki ve hayvan kalıntıları : Kazıların başlangıcından beri, bitki kalıntıları ile hayvan kemiklerinin tümü toplanıp saklanmaktadır. Kazılar geliştikçe bu buluntular yetkili uzmanlara incelettirilecektir. 1980'de alınan kömürleşmiş ağaç kalıntıları da C 14 saptamaları yapılmak üzere ilgili bilim kuruluşlarına verilmektedir.

İstanbul, Aralık 1980

EXCAVATIONS AT KURUÇAY HÖYÜK. 1980*

Refik DURU

The third season of the excavations, conducted since 1978 on behalf of the Faculty of Lettres of the University of Istanbul, was completed at the end of September 1980¹. In the excavated area covering about 1200 m², a depth of -4.5 m was reached (Pl. 1/1). The maximal depth is -6.60 m (The approximate height of the mound is 12 m-Pl. 1/2: 10/2).

Some houses of the 6th building level which was excavated during the former seasons were demolished in 1980, and architectural remains of earlier phases of the same level could be encountered and more detailed plans could be drawn. The center of gravity of the excavations were shifted this year to the western and northern slopes of the mound, where settlements of Early and Late Chalcolithic could be brought to light in relatively wide areas, though earlier layers of the Early Chalcolithic (E. Ch.) and Neolithic settlements were not yet reached.

The stratification established according to the finds of the previous seasons was not changed drastically². It became evident that the 6th building level³, of which only two phases were known, had also earlier layers. The foundations of the 6b settlement had been seen directly above the architectural remains of the Late Chalcolithic (L. Ch.) Period which had been excavated in the E/5 square in 1979 (Pl. 4/1). This year a deposit of rubble which is 2 m thick in places, was encountered (Pl. 4/2; 10/2). The pottery in it is not different from that of the 6b. We shall not yet designate the phases

* This article is translated into english by my colleague Dr. Ali M. Dinçol to whom my warm thanks are due.

1 For the 1978/79 results the Kuruçay excavations, see Duru, 1980.

2 Duru, p. 14.

3 Ibid., p. 23-26.

of the E. Ch. which were excavated in 1980 by numbers, to avoid any confusion which might arise by changes of the stratigraphical evidence during the following campaigns.

As seen from the positions of the settlements and from the sections of the trench walls, the summit of the mound in the E. Ch. Period had to be at least 10 m further to the south than it is today. In the L. Ch. the summit of the mound was shifted to the north because of the enlargement of the settlement. The thick debris on the E. Ch. foundations on the northern slope, and the existence of some L. Ch. walls below the foundations of the E. Ch. may also be explained by the same change of dimensions of the settlement.

Early Chalcolithic Period (7th building level)

Architecture : This year a section of the E. Ch. settlement was excavated in the E/5-7 squares on the western slope of the mound (Pl. 2-5). The architectural remains of this period, which cover an area of 25x10 m in the north-south direction, seems to be a part a building complex (Pl. 3) which extends to the east under the unexcavated area.

All buildings have single-row stone foundations, the width of which varies from 50 cm to 130 cm (Pl. 2). It was not understood whether there were also stone foundations under the mudbrick walls -which are in a relatively good condition- of the room in the 7th building level last year⁴. This year, a stone row was found 20-25 cm under the ceiling level of the room Nr. 1 (Pl. 4/1). Though there were encountered superstructures of burnt mud brick in the other sectors, it was generally the stone foundations which displayed the plan (Pl. 5). It was observed that the westernmost thick outer wall following the meridian E turns to the east at the northern and southern ends, after having some recesses and projections (Pl. 2). In the area which this thick wall seems to surround, there are four rooms, two of which were totally excavated. Some other parts of the western walls of the room Nr. 1, which was brought to light last year, were found during this season (Pl. 4/1), which

⁴ Ibid., p. 17, 21

give a fairly good idea about the plan, though they are extensively destroyed. There are buttresses in the mid of the three walls of the room. The room Nr. 2 covers an area of 4x2.5 m and has a trapezoid form (Pl. 3; 4/2). There are no buttresses at the walls. A narrow passage on the eastern wall (45 cm) allows the entrance to the room Nr. 3, of which only a small section could be excavated. The room Nr. 4 on the south has a width of 5 m (Pl. 5/1, 2). The western wall of this room was constructed separately but is contiguous to the outer wall (Pl. 5/1). There is a difference of 40 cm in height between their foundations. The ceiling of the room is higher accordingly. The northern wall is also built back to back with the southern wall of the room Nr. 2. There are buttresses in the middle of the southern and northern walls. The eastern half of the room remains under the unexcavated foundations of the 6th building level (Pl. 5/2).

There is also a narrow empty area between the latter room and the outer wall. A small buttress is also seen at the outer surface of the thick surrounding wall on the south (Square E/7).

Though we widened the trench about 15 m to the south to find out whether this complex extends in this directions, no foundations could be met at the same depth. Since there are some L. Ch. walls in this sector, only after next year's work can we be sure of the exact position of its southern extension. Also in the north E. Ch. foundations remain under the L. Ch. buildings which are not yet demolished (Pl. 4/1).

In the small testing-pit which we opened in the square F/5 to determine the thickness of the eastern wall of the room Nr. 1, we observed that the stone foundations encountered show that the wall is 1.70 m thick, and that its thickness reaches to 2.40 m where it has a right-angled projection to the north (Pl. 2). It is evident that such a thickness is due to the constructions of the two adjacent walls.

The present stand of the excavations does not allow a detailed study of the general plan of the E. Ch. settlement. But if the plan should not unfold differently in the next season, we can then assume that the settlement, which was rectangular in shape, was surroun-

ded by a thick wall (Pl. 3). The rooms Nr. 2 and 3 could be related to the possible entrance in the west. Numerous hand mills, grinding stones, axes and countless pottery sherds found in the rooms at the northern and southern corners determine their function as living quarters.

The buttress-shaped projections of the walls and their single-row stone foundations are the common characteristics of Kuruçay 7 and Hacilar I. Depending on these similarities we asserted in the report of the seasons 1978-79⁵ that both settlements were founded by the people of the same origin. The similarities in the pottery repertory confirm this proposal. On the other hand, there seems to be a striking difference between the general plans of the settlements in question. The Hacilar I settlement is thought to have a circular plan although it was founded on a plain area⁶. At Kuruçay where a settlements, circular in shape, would be more appropriate, due to its being on a mound, a rectangular plan seems to exist. If then plan of the 7th building level should not undergo to drastic changes in the next excavation campaigns, there would remain a contradiction which is hard to explain. We are to note that there is an interesting parallelism between the plans of Kuruçay 7 and Hacilar II in general. We shall consent ourselves only with the setting of the problem for the time being and await the results of the following seasons for their solutions.

Pottery : The majority of the pottery types of the 7th building level are paint-decorated. This group of sherds which we designate as 'Type A' have a buff or pinkish clay, a light red slip and are rather well burnished. The decorations seems to be made by a thick brush with red or dark brown paint on the light coloured slip. The ornaments used are parallel broken lines and compositions of strips⁸. Wide-mouthed bowls bear paint ornaments on their insides as well as on their outsides. Those with narrow mouths are decorated only on the outside. We give a restored deep bowl as an example for this group (Pl. 6/1; 8/1). Another paint-decorated

5 Ibid., p. 21.

6 Mellaart, 1970, fig. 30, 33-35.

7 Duru, 1980, p. 18, 19.

8 Ibid., p. 19, Pl. 5-7.

bowl found in the same level has to be an intrusion from deeper levels (Pl. 6/3; 8/2).

No example of the pottery of the 'Type B', which was encountered in 1979, was found in the last season. This ware is characterized by thick walls, good burnish, and black clay⁹.

The sherd of a thin-walled jar which is made of light buff clay, and has no slip, differs from the pottery types mentioned above (Pl. 6/2). This jar with a globular body, low neck and slightly flaring mouthpiece remains unique for the time being.

Another type which cannot be classified into the known categories is a small cup with a corpulent horizontal handle, with its end looking down (Pl. 6/4).

As we mentioned before¹⁰, the painted pottery of the 7th building level displays a complete parallelism to the paint-decorated pottery of Hacilar I. The restored jar we illustrate here (Pl. 6/1; 8/1) has its counterparts at Hacilar¹¹. On a small bowl we found, there are rows of triangles which are filled with paint and which are represented among the painted pottery of Hacilar II-V¹². The small cup with the horizontal handle, as we already pointed out, is not a conventional type among the repertory of this age.

Small Finds

Terra-cotta objects : In the last season, fragments of human representations were also encountered. Though differing in size, all of them belong to lower extremities of human figurines (Pl. 7/12-13). Three of them were found in the 7th building level. Seven pieces were brought to light from the rubble of the 6th level, which may be intrusions from the previous level. Their colours change from dark gray to light buff. It is observed that their texture is similar to the Type A pottery of E. Ch. They generally have a fine

9 Ibid., p. 20.

10 Ibid., p. 19.

11 Mellaart, 1970, Pl. CI/3 (outside); XCIV/1 (Inside).

12 Ibid., fig. 66 (level VI); 72/2, 4 (level III); 79/3, 4, 10, 11; 96/11 (level II).

workmanship and on one of them strips in red paint are visible (Pl. 7/9). The feet are simply shown as projections. The heights of the figurines to which these legs belong can be guessed as 15-20 cm.

These fragments have strong similarities to the legs of the figurines of Hacilar VI¹³. However, they resemble the legs of some intact figurines and leg fragments of the E. Ch. levels of Hacilar¹⁴.

No whole figurine has been yet encountered in the 7th building level. We would like to present a figurine fragment which was found in the rubble of the 6th level, but which undoubtedly belongs to an earlier period than L. Ch. It has a light coloured clay and a red slip. Its height is of 7.4 cm and its thickness is of 2.3 cm (Pl. 7/1; 8/4). The lower body of the figurine is broken off. Its head is in the form of a tapering stalk on which almond-shaped eyes and the protuberance of the nose are indicated. The eyes and the outline of the hair on the forehead are shown in the incision. That the hair fell over the neck can be understood from the traces. The arms are rendered as horizontal stump projections of which the left one is now missing. The right arm gives the impression that it has slightly turned at the elbow. There is a cavity at the end of the arm. The chest is slightly swollen.

Some characteristic features of this figurine, -its level cannot be definitely determined-, i.e. stalk head, almond-shaped eyes, incised outline of the hair, are not new for the western half of Anatolia. The same features are to be seen on the Hacilar VI idols¹⁵ which are unearthed in the scientific excavations and on the others found in illicit digs¹⁶ which are kept in private collections. Similar pieces are also known from excavations¹⁷ or field surveys¹⁸ conducted in other parts of western Anatolia. The stone reliefs and the

13 Ibid., fig. 192-214.

14 Ibid., fig. 239/4; 240/2.

15 Ibid., fig. 195, 196 f; Pl. CXXXVI, CXXXVIII.

16 Ibid., fig. 230; Pl. CLXXIV/a.

17 Lloyd-Mellaart, 1962, p. 265-267, fig. F 7.

18 Bilgi, 1980, p. 14 ff, Pl. III/7.

Bilgi, 1972, Pl. LXVI/1.

Bittel, 1953, fig. 3.

Parrot, 1964, fig. 1, 2.

plastic idols from Agio Gala¹⁹ on the Aegean island Chios, from Çatal Höyük²⁰ and from the Güçük village near Büyük Çumra²¹ in the Konya plain, have almond-shaped eyes indicated by incised lines. All of these pieces are scattered in the Neolithic Period. These features and similarities however are not sufficient to date the Kuruçay idol, since it differs from the steatopycal, fully plastic Neolithic figurines by the stylistic rendering of its arms and by the flatness of the body. On the other hand, stalk heads and almond-shaped eyes survived after the Neolithic Period. In the E. Ch. levels of Hacilar (IV-II) idols were found on which the shape of the arms and the breasts are similar to the Kuruçay figurine²². Therefore we date this fragment to E. Ch. which indicates that the tradition of full plastic figurine production survives also in this period. The other leg fragments we found can only confirm our view-point; nevertheless we do not definitely exclude the possibility of their intrusion from the earlier layers which are contemporary with Hacilar V-II.

Other clay objects are a spoon-like fragment (Pl. 6/5), a tray with rim (Pl. 6/6), a foot of an animal-shaped rhyton (Pl. 6/8), and a pointed object with a knob on it; this last might belong to a jar of an unknown form (Pl. 6/7).

A similar tray fragment was found at Hacilar V²³ and a spoon was unearthed in the L. Ch. levels at Beycesultan²⁴.

Stone objects : On the floor of the 4th room of the 7th building level an idol fragment of white marble was brought to light (Pl. 7/2; 8/3). The height of this idol, lower body of which is missing now, is 3.6 cm. Its thickness is 0.4 cm. It has a stalk tapering head. The facial features are indicated by incisions. Below the shoulders rough projections indicate the elbows whereas the arms over the breasts are represented by shallow grooves. The junction of neck

19 Furness, 1956, p. 197, fig. 13/1.

20 Mellaart, 1967, Pl. 83.

21 Bilgi, 1980, p. 16, Pl. VI/12.

22 Mellaart, 1970, fig. 238/1-4; Pl. CLXV/a, b.

23 Ibid., fig. 60/27.

24 Lloyd-Mellaart, 1962, fig. F 2/15.

and chest is also shown by a V-shaped groove. The waist is indicated by a recession. The thighs are thick and massive.

There is no doubt that the Kuruçay marble idol belong to E. Ch. Period, parallels of which were found at Hacilar²⁵. The gradual simplification and stylization in the plastic art, after the full plastic figurines of the Neolithic Period is very well attested at Hacilar. The clay figurine from Hacilar which was recently published by our colleague Dr. Önder Bilgi belongs to this group²⁶. The Kuruçay idol confirms Dr. Bilgi's dating it to the end of the E. Ch. Period. The Kuruçay idol may be recognized as a transitional sample from fully plastic rendering to simplification and abstraction.

This year more stone axes and celts were added to those which were found in the room Nr. 1 in the last year²⁷.

Though numerous flint and obsidian flakes were encountered, no stone artifacts were brought to light.

Late Chalcolithic Period (6th building level)

A more detailed study of the 6th building level, the major part of which was excavated in the previous season²⁸ could be made this year, and the existence of earlier layers between the building level 7 and the one which was designated 6b in 1979. The architectural remains were found as deep as -6 m on the northern and western slopes of the mound. This altitude is deeper than the foundations of the E. Ch. Period. As we mentioned before, because of the enlargement of the settlement in time, the earliest foundations of the L. Ch. fell deeper than the 7th level (Compare Pl. 2 and 9). In the north-western sections there is a rubble deposit between the deepest L. Ch. foundations and the 6b settlement, which in parts reaches up to 2 m in width (Pl. 10/1, 2). In the squares F-G/4-5 (which are on the summit of the mound) the stone foundations of the L. Ch. show gradual elevation (Pl. 4/1, 2). After demolishing the 6b

25 Mellaart, 1970, fig. 245/1; 247/4.

26 Bilgi, 1980, p. 15 ff, Pl. IV/9.

27 Duru, 1980, p. 20; Pl. 5/4.

28 Ibid., p. 23 ff.

buildings in the next season, the stratigraphication of the L. Ch. level will be understood clearly.

Architecture : The earliest buildings of the L. Ch. Period which we cannot divide into layers, are found between the meridians 3-4 (Pl. 9). Here, about 1 m deeper than the destroyed stone foundations at the outermost ring of the 6b buildings, intact stone foundations of a rather good workmanship were observed (Pl. 10/1, 2). This stone foundation on the northern slope, which has a width of 50-60 cm stretches for 15 m in the east-west direction in a rectilinear position. Small chambers seem to be added to the inner surface of this long stone foundation, which looks like a defence wall (Pl. 10/1). In the square G/3, there is small projection constructed adjacent to its outer surface. The foundations turn with a right angle to the south in the square F/3. In this section the walls change direction after an interval of 2.30 m width (Pl. 10/2). There is a deep recess in squares E-F/3 where additional walls were constructed to the outer surface (Pl. 10/2; 11/1). From this point the wall develops with right angles along the western slope (Pl. 10/2; 11/1, 2). By additional bow-shaped wall built with narrow interruptions (Pl. 11/1), arises a room, which is 6.50 m long and 2.30 m wide. There is a large courtyard measuring 8x8 m south of this room (Pl. 11/2). At the southern wall of the courtyard there is a small entrance, which seems to be strengthened later by additional constructions. By three small chambers built at the wall, north of the entrance, the wall appears as if it were constructed in box-wall technique (Pl. 9; 11/2).

The walls on both sides of the entrance are not thicker than usual. The eastern wall of the courtyard is not completely explained yet. The stone foundations of the eastern wall seen on the plan are in fact higher than the others. In this section rows of unburnt mudbricks can be observed.

We could not yet determine the southern expansion of the walls of the L. Ch. mentioned above. Although their position is not known in the southern sections, we believe that the foundations in the squares E-F/6-7 belong to the same age (Pl. 5/2).

It is highly probable that the foundations we found in 1980 are

a part of the defence system surrounding the settlement. A wall which is stretching without an interruption for 15 m could not have another function. The relative weakness of the walls was compensated by additional constructions of different techniques. In some parts the walls were strengthened by a buttress or a retaining wall, whereas in others a casemate or box wall are accomplished by small chambers built adjacent to the inner surface of the main wall.

If the settlement were to develop as it seems to have been we could suppose that it would have a rectangular plan. It has a simple entrance in the north and an equally simple but strengthened entrance in the west. The settlement will most probably extend to the south where according to the topographic position we hope to find the main gate.

The defence system of the earliest phase of the L. Ch. is unique according to our present knowledge. There is no possibility of comparison since no contemporary settlement exists. The defence system seems not to be planned before but was built in accordance with the arising necessities. The application of different construction techniques at Kuruçay can be accepted as prototypes of defence systems which will have developed much later in Anatolia. Though following the E. Ch. Period immediately, the plan of the L. Ch. settlement has nothing in common with the previous one. It is evident that with the L. Ch. a new conception of defence system began.

The majority of the building level 6b was excavated in 1979 and the characteristics of its plan were explained²⁹. In 1980 new finds of this level were found (Pl. 12). It is highly probable that the stone foundations seen around the buildings Nr. s 1 and 3 on the plan were parts of the defence wall. There are small chambers on the northern slope as we mentioned in our report³⁰. Though larger in dimensions, similar rooms exist in the southern section, west of the room Nr. 12. We could not find the westernmost wall of the settlement which is destroyed due to erosion. But we think that it was surrounding the house Nr. 3 as we shown on the plan.

29 Ibid., p. 23 f.

30 Ibid., p. 24.

The finds inside the settlement can be summarized as follows: Below the burnt layer in front of the stele, which in the middle of the house Nr. 2, an earthen horse-shoe shaped basin was encountered coloured layer inside penetrated at least 30 cm into the earth. Thus the existence of an altar which is related with fire was revealed in the house³¹. In the house Nr. 1 where another stele was found, there is no basin in front of it.

Last year's results caused no changes in the plans of the houses Nr. s 1, 3 and 4. It is understood that the house Nr. 5 was divided into two small rooms (Pl. 13/2). One of the rooms in square in shape (2.25 m x 2.25 m). Numerous sherds, some restorable cups and about 20 conical clay weights were found in the intensive conflagration deposit in this room. On the wall there were 5-6 layers of plaster which is at least 25 cm thick. No entrance could be determined although we excavated about 1 m below the floor. The same is true for the partly excavated second room.

It is understood that the houses Nr. 7 and 9, which were partly revealed in the last season, had been used during the phase 6b. Another house of the 6b was also found under the 5th building level: Nr. 12³² there is an oven and a hearth at one of the walls of the room, the dimensions of which are 7.25 x 4.75 m (Pl. 14/1).

The rooms Nr. 13-15 have stone foundations (Pl. 12; 14/1). There is a narrow passage between these and the thick stone foundation. No other architectural remains were encountered west of this stone foundation.

It is interesting that some of the houses of the 6b have stone foundations and some of them have none. Only the walls of the house Nr. 1 have a single row stone foundation which can not be seen on the plan. The houses Nr. 2, 3, 5, 7, 9 and 12 have not stone foundations. Another interesting feature of this level is that the houses seem to have no entrance in general. In the excavated area

31 My thanks are due to my colleague Akif Dai who made the isometric drawing of the altar depending on the plans and photographs taken during the excavations.

32 Duru, 1980, p. 26; Pl. 13/1.

we could establish only the entrance to the house Nr. 4. In our last report we marked the possible entrance to the house Nr. 2 on the plan³³. This year, after careful examinations we saw that this house -like the others- had no entrance during any of its phases. The walls of the house are preserved up to a height of 1.5 -2 m. The rift seen on the photograph on Pl. 13/1 is due to the collapse of that part.

In the following years the excavated area will be expanded to the south, and it is hoped that the architectural features of the level 6b will be examined in details.

After demolishing the remains of the house of the 5th building level (Pl. 16), we excavated three new houses in the squares F-G/5-6, where the settlement is very dense (Pl. 14/1). The house Nr. 17 among them has a simple rectangular plan without any entrance. On its floor many intact cups, jugs and loom weights were found. There was also an *in-situ* mortar. The 10th house was destroyed by a heavy fire. Its walls are preserved in a very good condition. The entrance is on the north-west corner. The house is divided into two rooms by a thin mud-brick wall. The small chamber outside of the house was known from the last season³⁴. The room Nr. 16 has the dimension of 3.75-2.25 m. The independent walls of this house were built adjacent to those of the surrounding houses (Pl. 14/1). There is a hearth in the room.

The general plan of the 6a settlement had to be re-drawn because of the houses found during the last season. This settlement is more densely built than 6b. The majority of the houses are attached to each other and have no entrances. The walls of the houses -except those of Nr. 6, 8 and 11- are built of mud-bricks without any stone foundations.

Another characteristic feature of this settlement is that there is no defence wall surrounding it.

Graves : In the rubble of the 6th building level on the western slope pieces of two human skeletons were encountered (Is. 8, 9) of which only some bones belonging to crania and lower extremities

33 Ibid., p. 23; Pl. 9/1.

34 Ibid., p. 25.

could be essembled. They were so much damaged that we could not determine their position. We are not sure, wheter these skeletal remains were graves in fact.

Below the floors of the houses of the 6b level 8 pithos graves were found this year (ÇM 3-7, 9-11). The ÇM 7 at the NW corner was out of the limits of the settlement (Pl. 9; 14/2). Only skeletons of children were found in the roughly manufactured jars, which were laid on their bodies with their mouths closed by sherds (Pl. 14/3) or stone slabs (Pl. 14/2, 4, 5). Like the previously found ones³⁵ these jars have no unity in their direction. ÇM 8, found under the northern wall of the room Nr. 17, is the third pithos grave encountered during the last two seasons in the building level 6a (Pl. 16).

Skeletal remains from both grave types will be studied by a specialist during the following years.

Pottery : The general characteristics of the L. Ch. Period which we were able to determine in the previous seasons remained unchanged. The finds of this year do not add much to what was already said in our last report³⁶.

The bulk of the pottery from the earliest phases of the 6th level consists of the types 'A' and 'B' which are known from the levels 6-4. Well fired but not well burnished, grey coloured, single handled cups of Type A are in majority. Pottery of Type B seem to be superior in quality here than in phases 6b and 6a. The restored deep plate and a mouth piece (Pl. 18/7, 8; 22/1) of the same form are not much different than those found in the last season³⁷.

The restorable pot among the finds of this phase has different features (Pl. 19/2:21/2). It has a brown core; it is well fired and burnished. By its linear decorations it differs from the pots found previously, which are similar in form³⁸. There are groups of oblique lines on the rather wide body; the space between the parallel lines

35 Ibid., p. 28; Pl. 16/2.

36 Ibid., p. 28 ff.

37 Ibid., Pl. 26.

38 Ibid., p. 30-form 8; Pl. 18/3; 21/7, 8.

on the shoulder and the lower neck are filled with oblique or crossing lines. Two other sherds with similar linear decorations were also found in the same depth (Pl. 19/3, 4).

Linear decoration is new for the L. Ch. pottery. It should not be a mere coincidence that similar pieces were not encountered in 6b and 6a which are excavated in broad areas. It is highly probable that the tradition of linear decorations was still in use during the early phases of the L. Ch. but was abandoned later. This type of decoration found at Kuruçay is the prototype of a tradition which will have disseminated in Anatolia in the later periods. The earliest linear decoration at Beycesultan is found on handles in the XXXII and XXX. building levels³⁹.

The sherds of Type A is in majority among the pottery of 6b and 6a. Cups with (Pl. 17/1; 20/1) or without handles (Pl. 17/2; 20/2), the jar with two small handles (Pl. 17/14; 21/3), and deep jars with long neck and long handles (Pl. 19/1; 21/1) are new forms in the repertory.

Numerous examples of jugs and cups were found this year. Cups with spreading necks (Pl. 17/5; 20/7), with carination near to the bottom (Pl. 17/2, 3; 20/2, 3) or with carination at the lower body (Pl. 17/7; 20/5, 6) are the forms already known⁴⁰. Some of them have a finer texture and workmanship, thus differing from the rest in quality (Pl. 17/4; 20/4). Various examples of jugs are illustrated on plates 17/6, 8-12; 20/8-12. One among them (Pl. 17/13) is quite different than the other jugs because of the tenderness of its contours; however, we cannot determine whether it had handles, since it is badly damaged.

A handleless cup (Pl. 18/1), a pot with the globular body (Pl. 18/2, a wide-mouthed jar with a small knob on its handle (Pl. 18/5), a jar with a wide circular handle (Pl. 18/6), a jar with a straight neck (Pl. 18/4), and a carinated jar (Pl. 18/3) are examples of the kitchen or roughly manufactured ware.

³⁹ Lloyd-Mellaart, 1962, p. 91.

⁴⁰ Duru, 1980, Pl. 19/1-4.

Many sherds of Type B which have thick walls, black core and good burnish-ware collected.

Small Finds

Clay : In every phase of the building level 6, intact or damaged loom weights were brought to light, in some cases in assemblages. Flat discs, pierced in their centres, or wheels in other terms, were also encountered. Numerous examples of the conical objects which were possibly used as supports for the kitchen ware were also found.

Stone : A flat amulet made of white marble was found in building level 6b (Pl. 19/5; 22/2). It is pierced at its sharp end. It looks like a simplified idol. Idols were used as neckless beads in Anatolia from Neolithic⁴¹ onwards into the Early Bronze Age⁴².

Metal : One of the three metal pins encountered is a sewing needle with a loop at one end (Pl. 22/3); the remaining two are simple pins each with one blunt, one pointed ends. There are also some fragments which are possible pieces of such bronze pins (Metallurgical analyses are not done yet).

Bone : Examples of long bone pins perforated at one end (Pl. 19/10, 11), and of shorter ones (Pl. 19/7, 8), some of which have no perforated holes at all, were brought to light in large quantities. One of the pins has groove decorations on its head (Pl. 19/6).

Animal and vegetable remains : Since the beginning of the excavations all skeletal and vegetable remains are collected and kept for study. In the next years they will be given to specialists. Samples taken from carbonized wood in 1980 were also sent to scientific institutions to determine the C 14 dates.

41 Mellaart, 1970, Pl. CXXIII/d.

42 Koşay, 1951, Pl. CLV/27; CXXIX/2.

Bibliografya ve Kısaltmalar
Bibliography and Abbreviations

- Bilgi, Önder, 1972 *Development and Distribution of Anthropomorphic Figures in Anatolia from the Neolithic to the End of Early Bronze Age*, London (Basılmamış doktora tezi)
- Bilgi, Önder, 1980 «Yeni bulunmuş eserlerin ışığı altında Anadolu'da Bronz çağı öncesi insan figürleri hakkında yeni gözlemler», *Belleten*, XLIV, s. 3-12
«New Remarks on the Pre-Bronze Age Anatolian Anthropomorphic Representations in the Light of New Acquisitions», *Belleten*, XLIV, p. 13-24
- Bittel, Kurt, 1953 «Einige Idole aus Kleinasien», *PZ*, XXXIV/V-2 (1949-50), s. 135 v.d.d.
- Duru, Refik, 1980 *Kuruçay Höyüğü Kazıları. 1978-1979 Çalışma Raporu*, İstanbul (Anadolu Araştırmaları, Ek yayın 2 - JfKF, Beiheft 2)
- Furness, Audrey, 1956 «Some Early Pottery of Samos, Kalimnos and Chios», *PPS, New Series*, XXII, s. 173-212.
- Koşay, Hamit Z., 1951 *TTK tarafından yapılan Alaca Höyük Kazısı. 1937-1939 daki çalışmalara ve keşiflere ait ilk rapor*, Ankara (TTT yayınlarından V. Seri - No. 5)
Les fouilles D'Alaca Höyük. Entreprises par la Société d'Histoire Turque. Rapport preliminaire sur les travaux en 1937-1939, Ankara

Lloyd, Seton-James Mellaart, *Beycesultan I*, London

1962

Mellaart, James, *Çatal Hüyük. A Neolithic Town in Anatolia*,

1967 London

Mellaart, James, *Excavations at Hacilar. 1, 2*,

1970 Edingburgh

Parrot, André, «Acquisitions et Inédits du Musée du Louvre Idole

1964 et Ceramiques Anatoliennes», *Syria* 41,

RESİM ALTI YAZILARI

Lev. 1

- 1) Höyüğün topografik haritası ve kazı alanları
- 2) Höyüğün batıdan görünümü

Lev. 2

7. yapı katı planı (EKÇ)

Lev. 3

7. kat yapılarının tamamlama denemesi

Lev. 4

- 1) 1. odanın duvarları ve paye çıkıntıları (7. kat)
- 2) Aynı yapı katının 2 numaralı odası

Lev. 5

- 1) 4 numaralı odanın kuzey batıdan görünümü
- 2) 7. kat yapılarına güneyden bakış

Lev. 6

EKÇ keramiğinden örnekler ve pişmiş toprak buluntulardan bazıları

Lev. 7

EKÇ'a ait pişmiş topraktan figürin parçaları

Lev. 8

Üstte EKÇ'nin boya bezekli kapları, altta mermer ve pişmiş topraktan yapılmış figürin parçaları

Lev. 9

6. yapı katının (GKÇ) en eski yapı evresi planı

Lev. 10

- 1) 6. katın en eski evresine ait kuzey yamaç duvarları (Resmin en sağında görülen temeller)
- 2) Aynı evre temelleri -batıdan-

Lev. 11

- 1) E-F/3-4 karelerindeki yay biçimli duvar eki ve iç taraftaki uzun oda -doğudan-
- 2) E/4 karesindeki sandık duvar kesimi -kuzeyden-

Lev. 12

6b yapı katı planı

Lev. 13

- 1) 6b katının 2 numaralı evi. Ortada sunak.
- 2) Aynı katın 1, 4, 5. evleri ile savunma duvarlarının temelleri

Lev. 14

- 1) 6b yapılarının güneyden genel görünümü
- 2) GKÇ'nin çömlek mezarları

Lev. 15

- 1) 2. oda içindeki sunağın 1980 deki durumu
- 2) Sunağın tamamlanması

Lev. 16

6a yapı katı planı

Lev. 17

GKÇ keramiği

Lev. 18

GKÇ keramiği

Lev. 19

GKÇ keramiğinden örnekler ve bazı taş ve kemik buluntular

Lev. 20

GKÇ keramiği

Lev. 21

GKÇ keramiği

Lev. 22

6. kat buluntularından bazıları. Üstte 'B türü' bir çanak, mermerden idol biçimli amulet ve tunçtan (?) delikli iğne.

LEGENDS

- Pl. 1*
- 1) The topographic plan of the mound and the excavated areas.
 - 2) The general view of the mound from the west
- Pl. 2*
- The plan of the 7th building level
- Pl. 3*
- Reconstruction of the 7th building level
- Pl. 4*
- 1) The walls of the room Nr. 1 and the buttresses (7th building level)
 - 2) The room Nr. 2 of the same building level
- Pl. 5*
- 1) The room Nr. 4 seen from the north-west.
 - 2) The houses of the 7th building level seen from the south.
- Pl. 6*
- Samples of the E. Ch. pottery and some of the terra-cottas.
- Pl. 7*
- Pieces of figurines of the E. Ch. Period.
- Pl. 8*
- Paint decorated sherds of the E. Ch. (above), pieces of marble and terra-cotta figurines (below).
- Pl. 9*
- The earliest phase of 6th building level (L. Ch.)
- Pl. 10*
- 1) Walls of the northern slopes of the earliest phase of the 6th building level (The foundations at the utmost right of the picture).
 - 2) The foundations of the same phase -from the west-
- Pl. 11*
- 1) The crescent shaped annex wall in the squares E-F/3-4, and the long room inside of it -from the east-.
 - 2) The cist-wall in the square E/4 -from the north-.
- Pl. 12*
- Plan of the 6th building level

Pl. 13

- 1) The house Nr. 2 of the 6th building level. The altar in the middle.
- 2) The houses Nr. 1, 4, 5 of the same level, and the foundations of the defence walls.

Pl. 14

- 1) The general view of the houses of the 6th building level from the south.
- 2) The pot graves of the L. Ch. period.

Pl. 15

- 1) The altar in the room Nr. 2 in 1980.
- 2) The reconstruction of the altar.

Pl. 16

Plan of the building level 6a.

Pl. 17

The pottery of the L. Ch. period.

Pl. 18

The pottery of the L. Ch. period.

Pl. 19

Samples of the pottery of the L. Ch., and some stone and bone artifacts.

Pl. 20

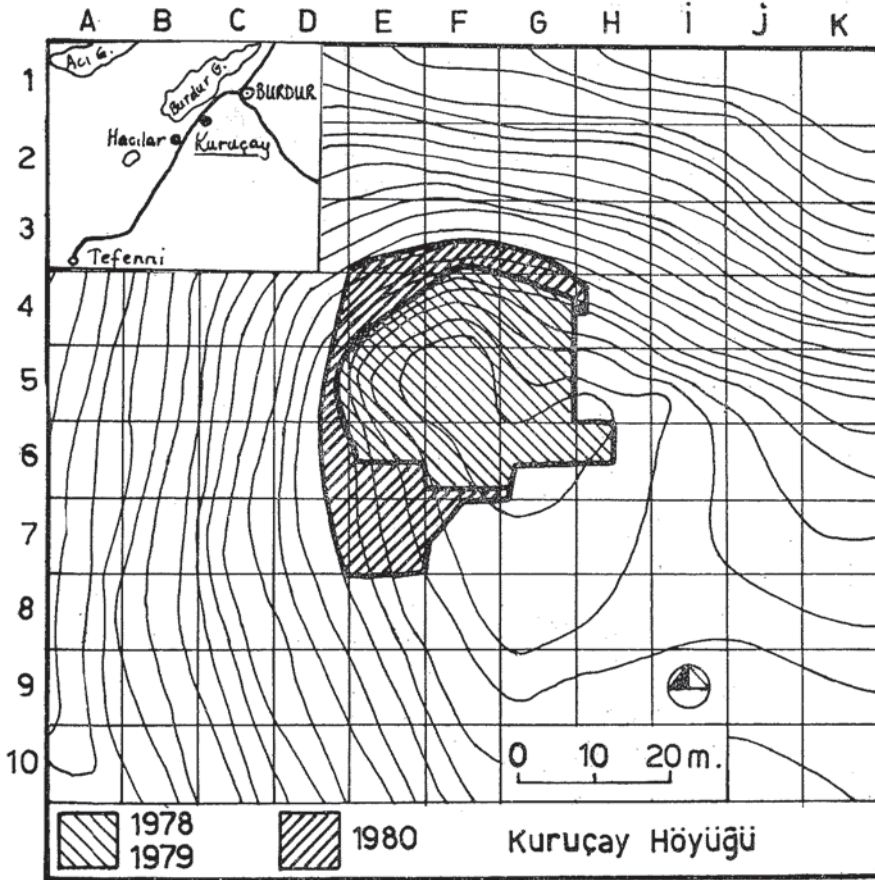
The pottery of L. Ch.

Pl. 21

The pottery of L. Ch.

Pl. 22

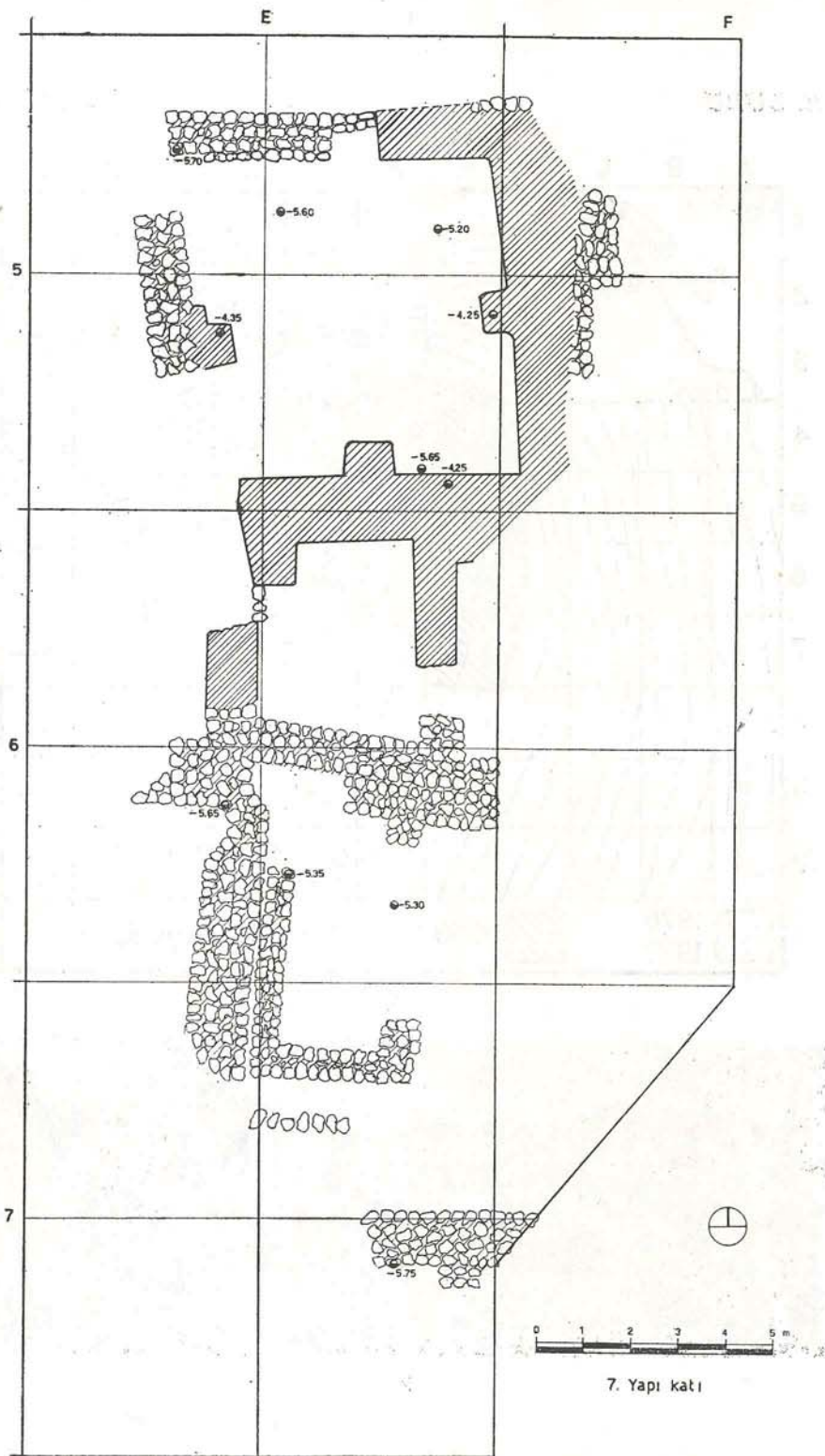
Some of the findings of the 6th building level. A bowl of the type 'B', an idol shaped amulett, and pierced needle of bronze.

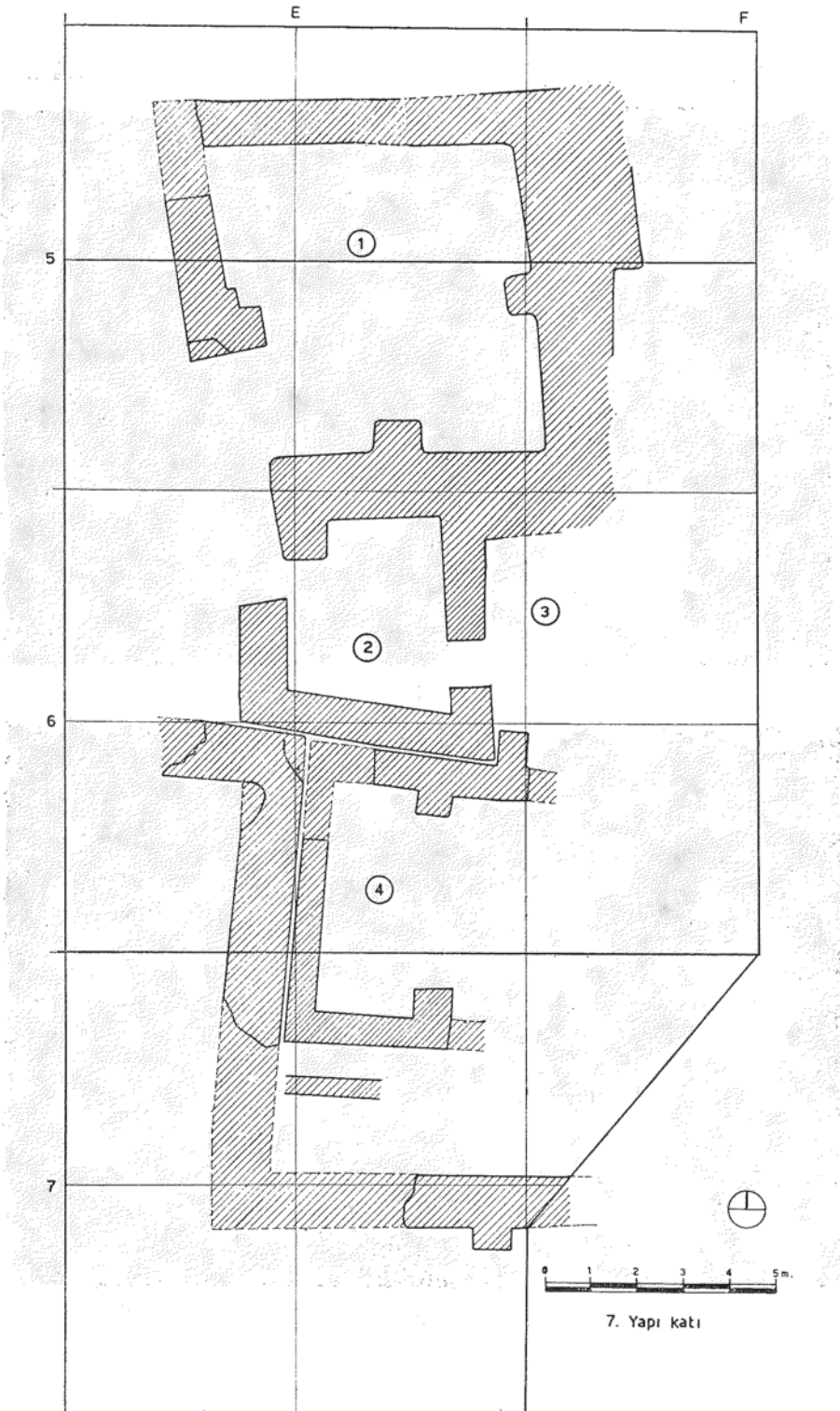

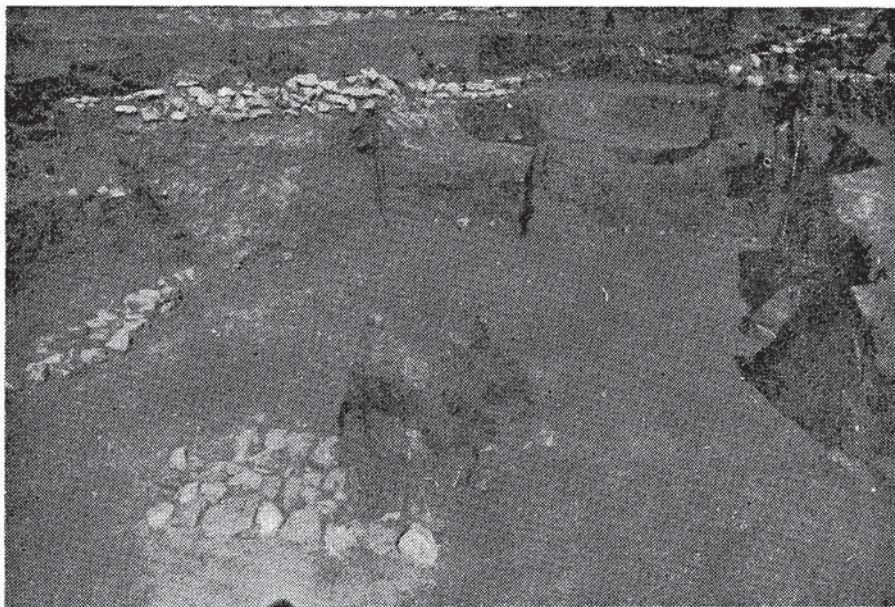
1

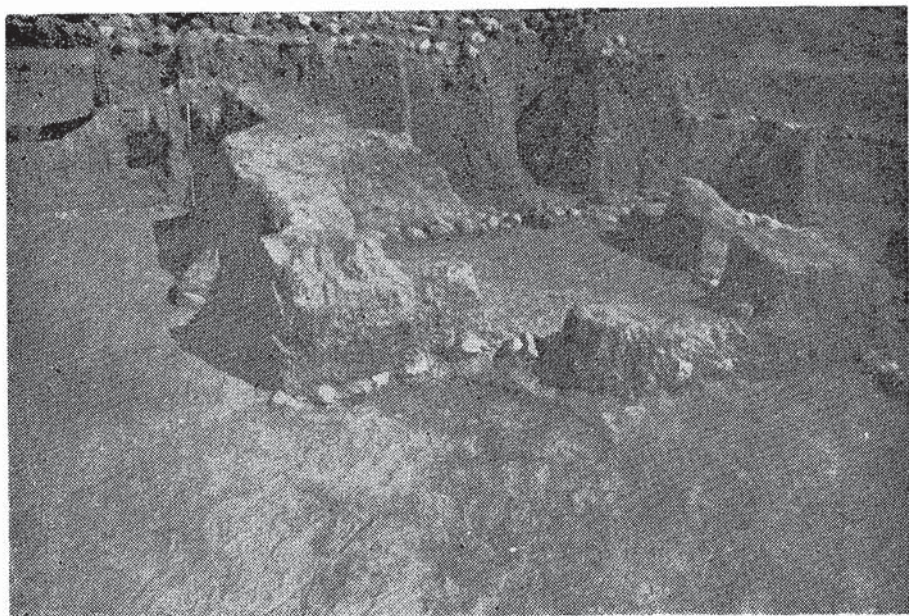
2

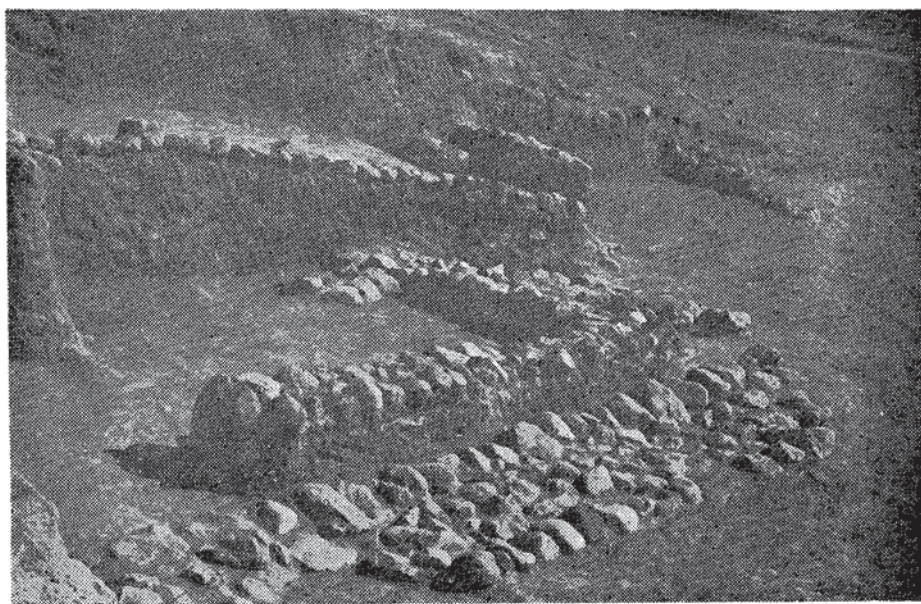

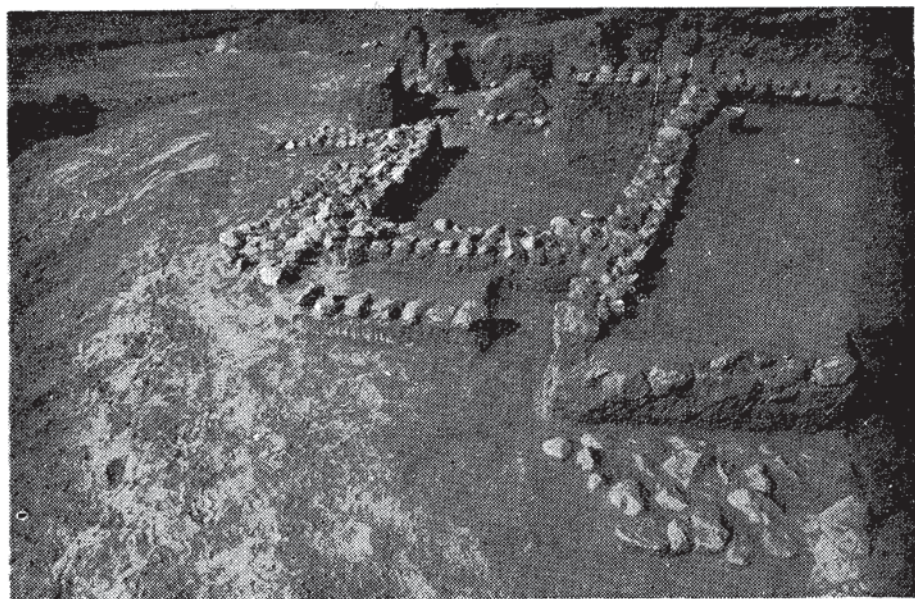
1

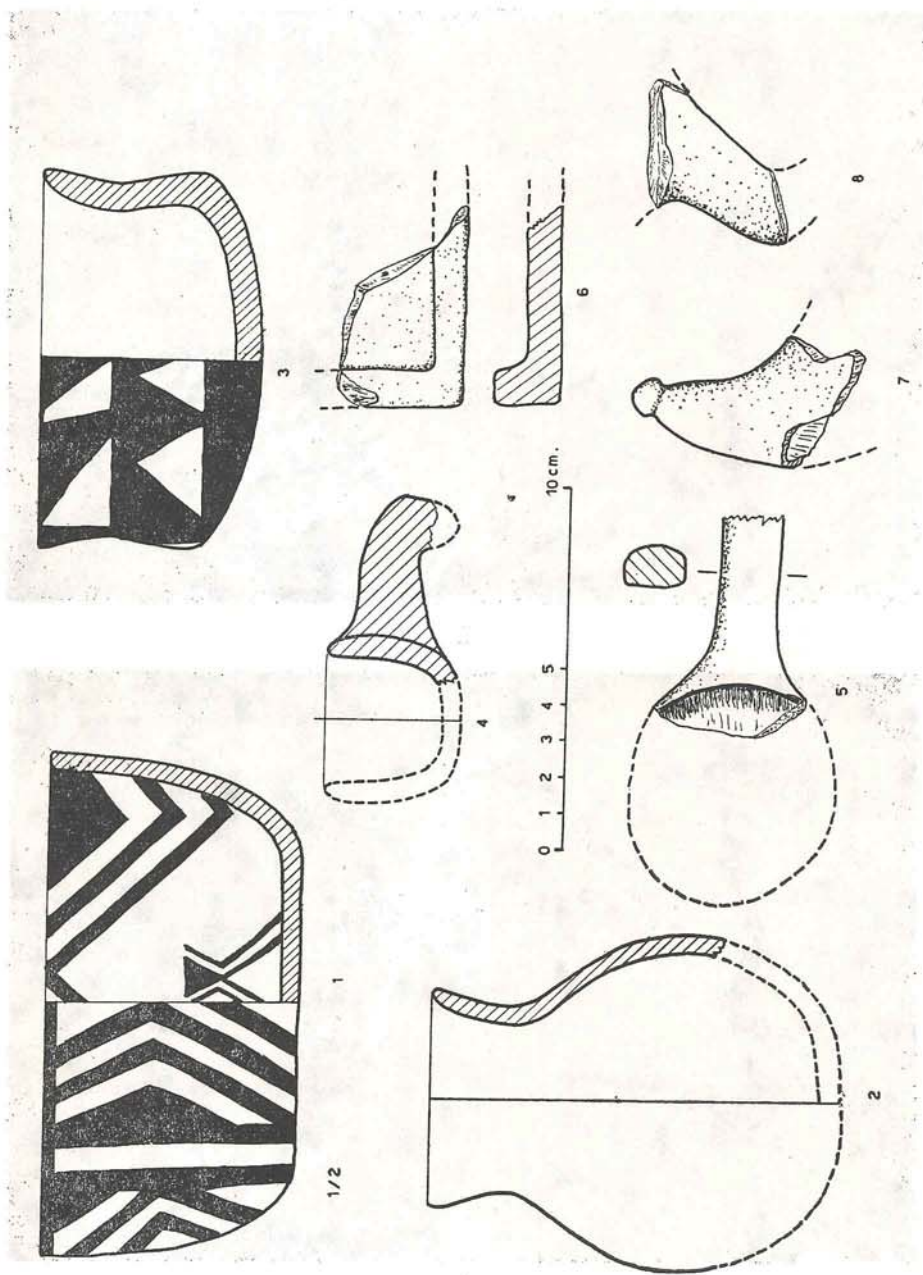
2

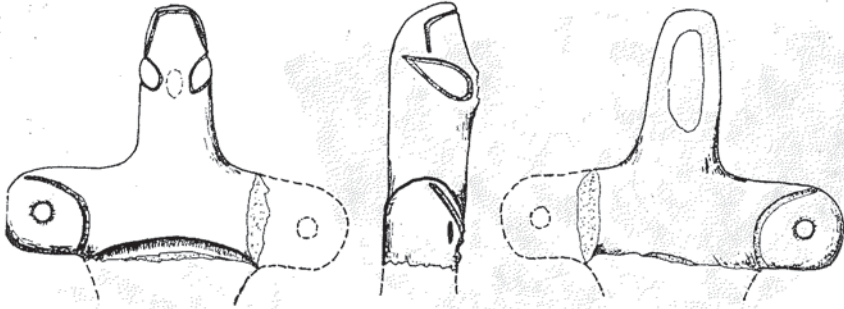

1

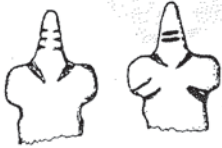

2

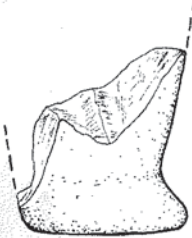

1

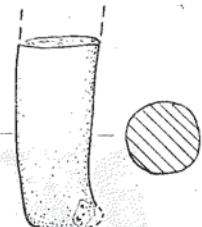
2

3

4

5

6

8

9

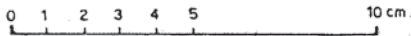
10

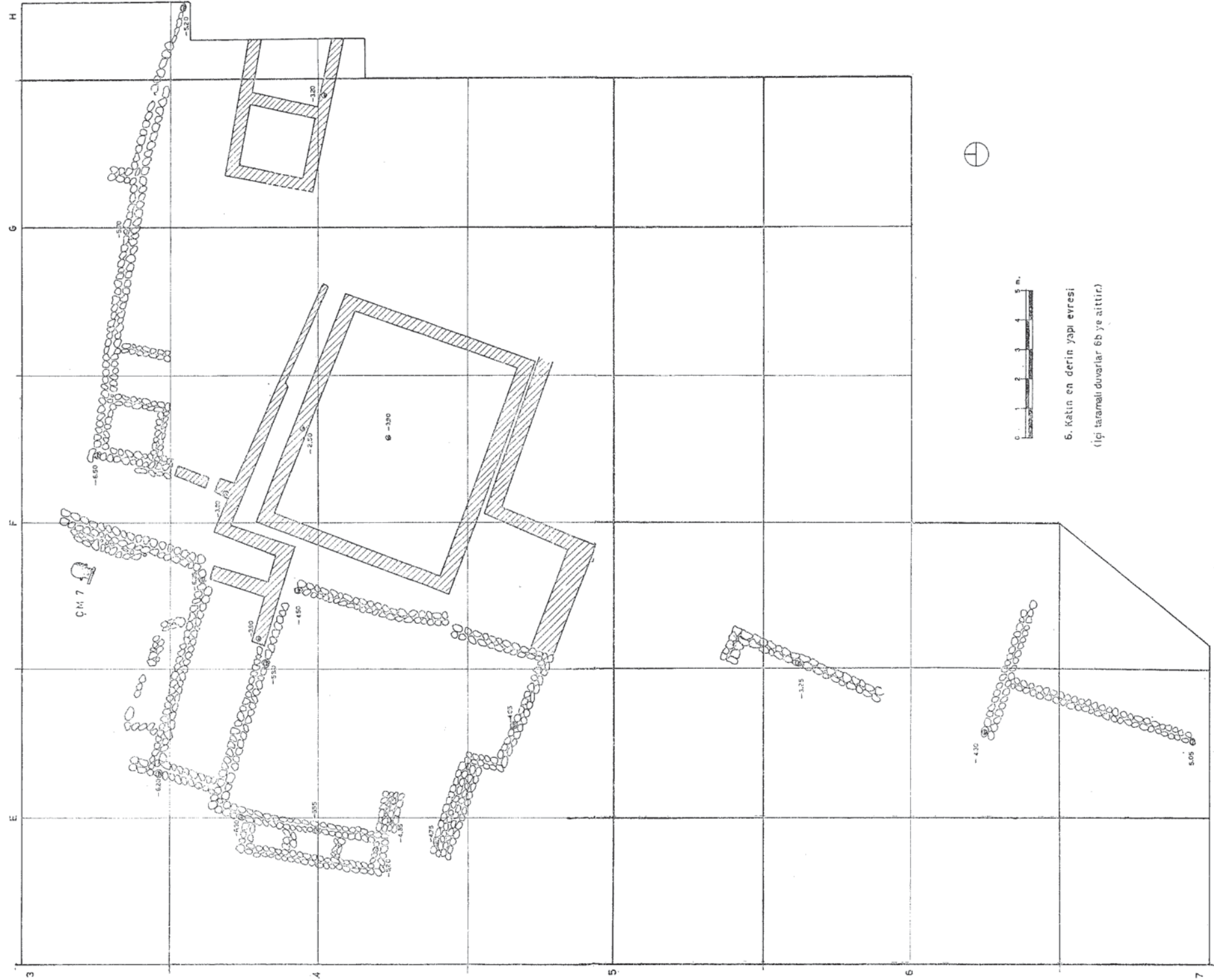
11

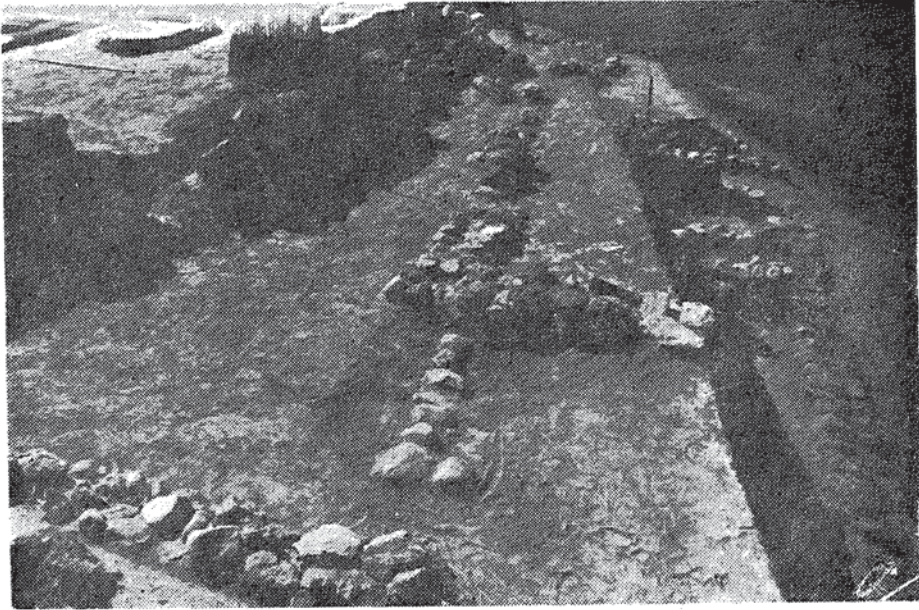
12

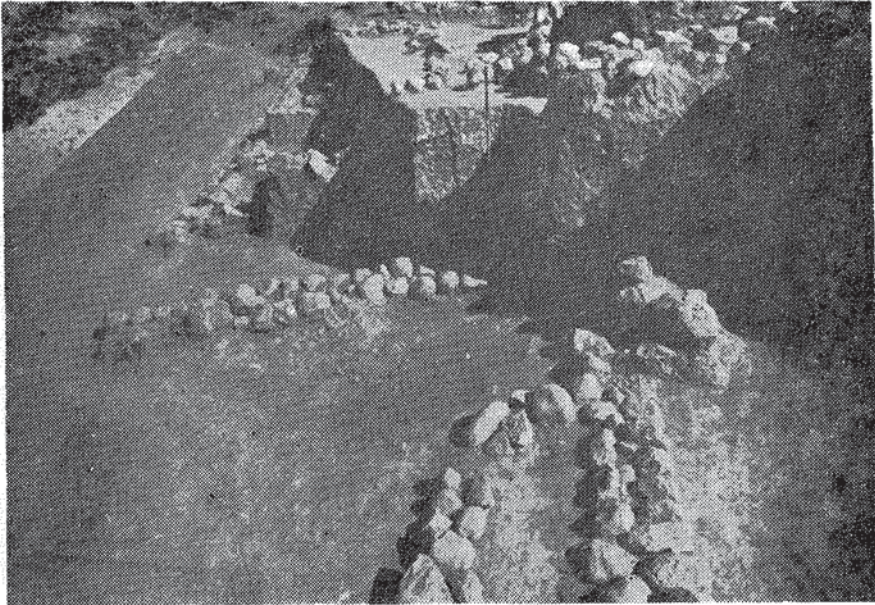

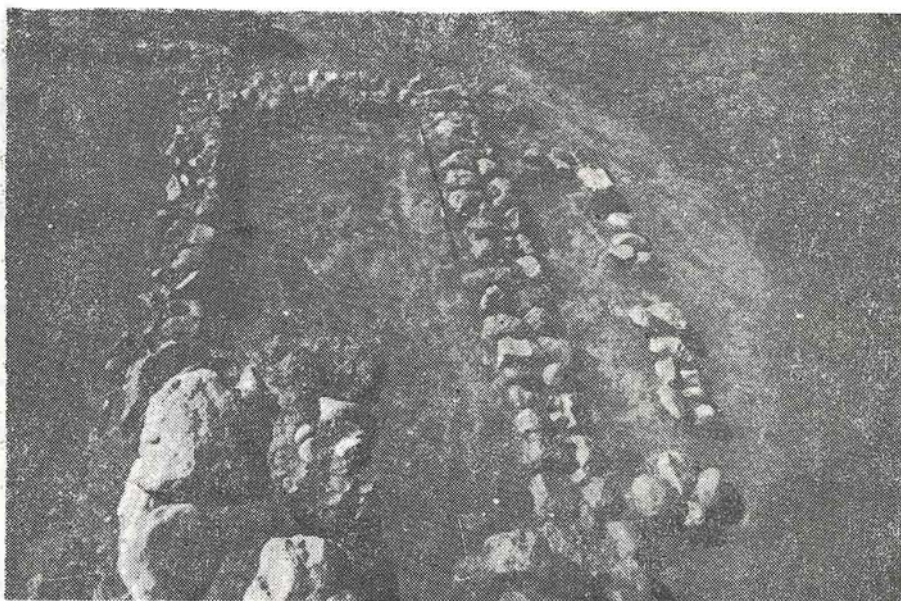
6. Kabin en derin yapı evresi
(içi taramalı duvarlar 6b ye aittir.)

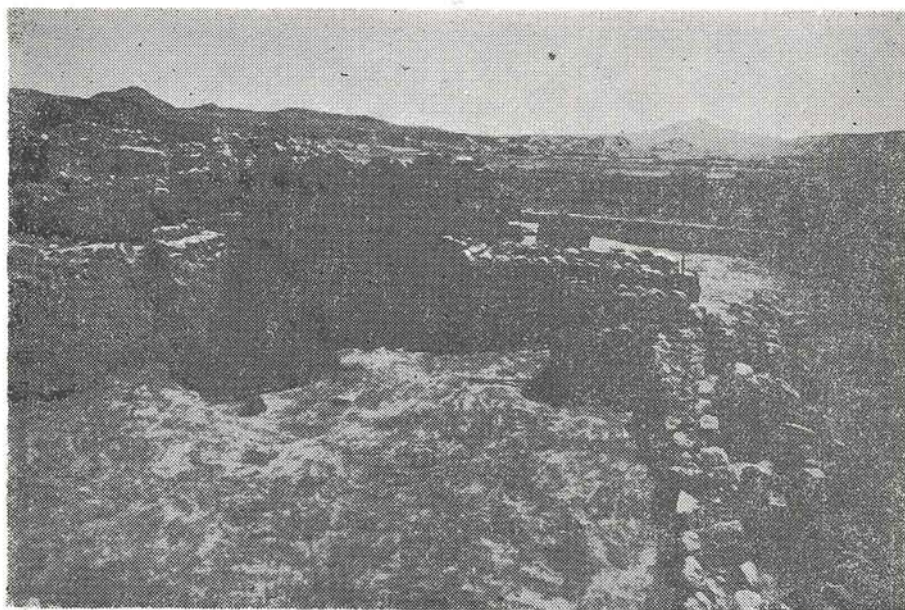
1

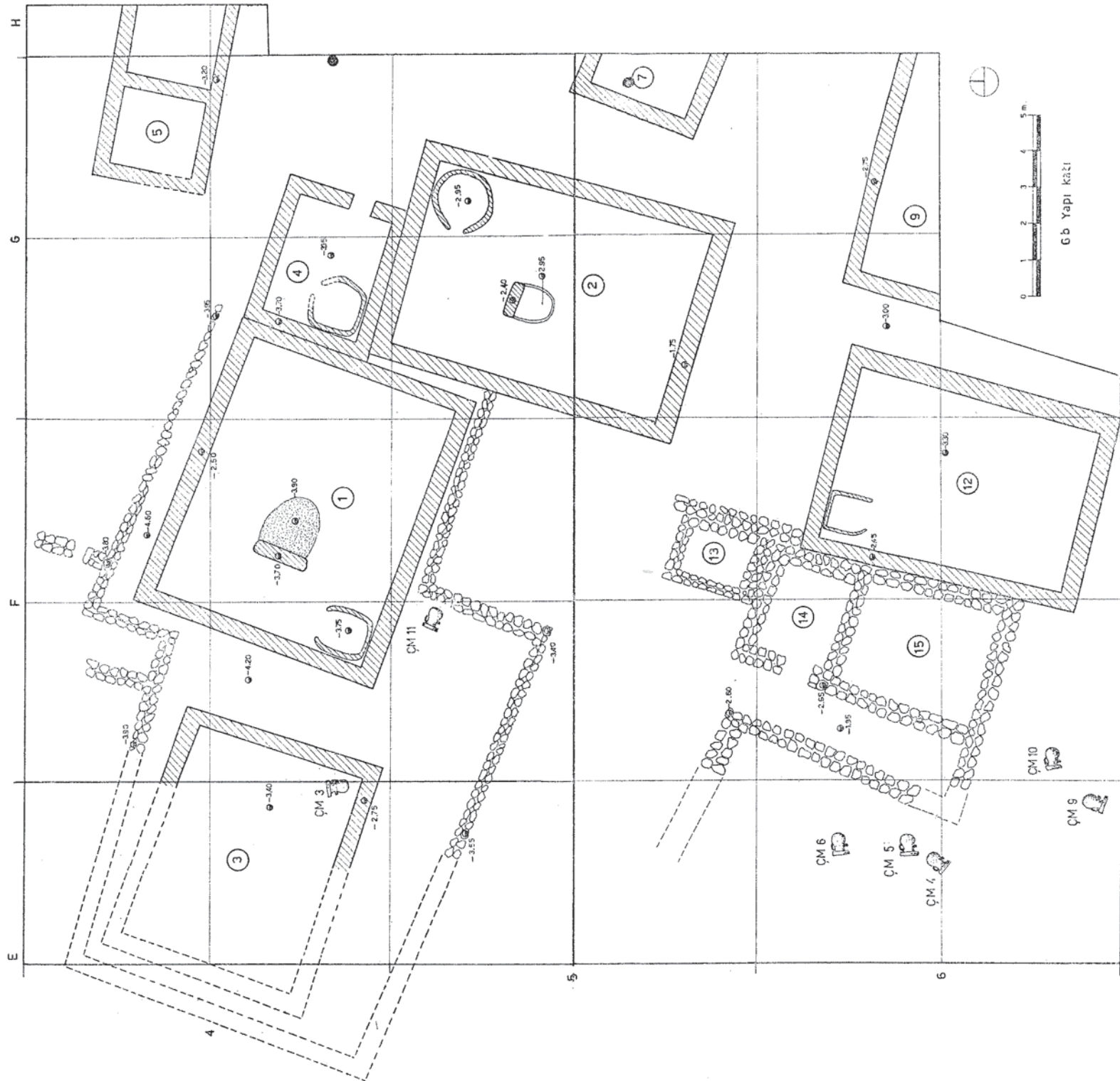
2

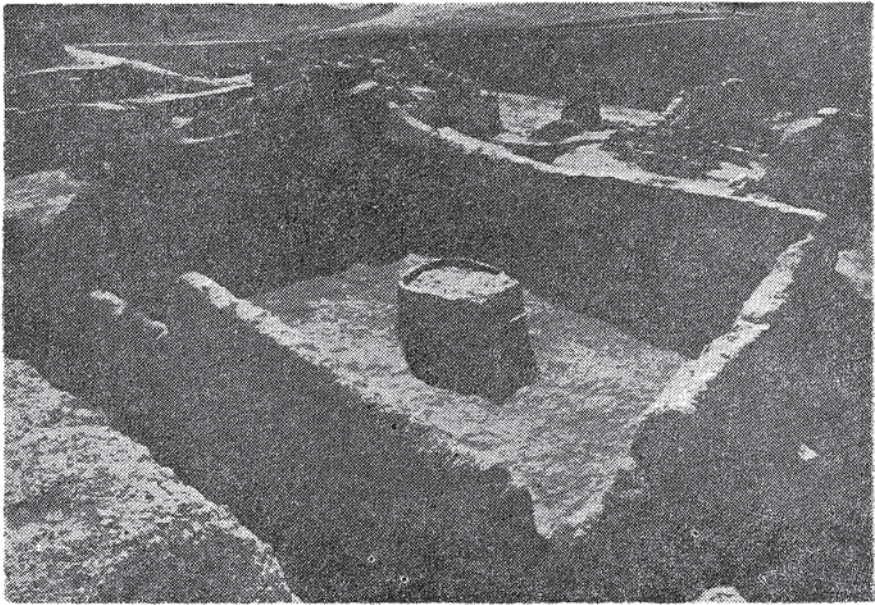

1

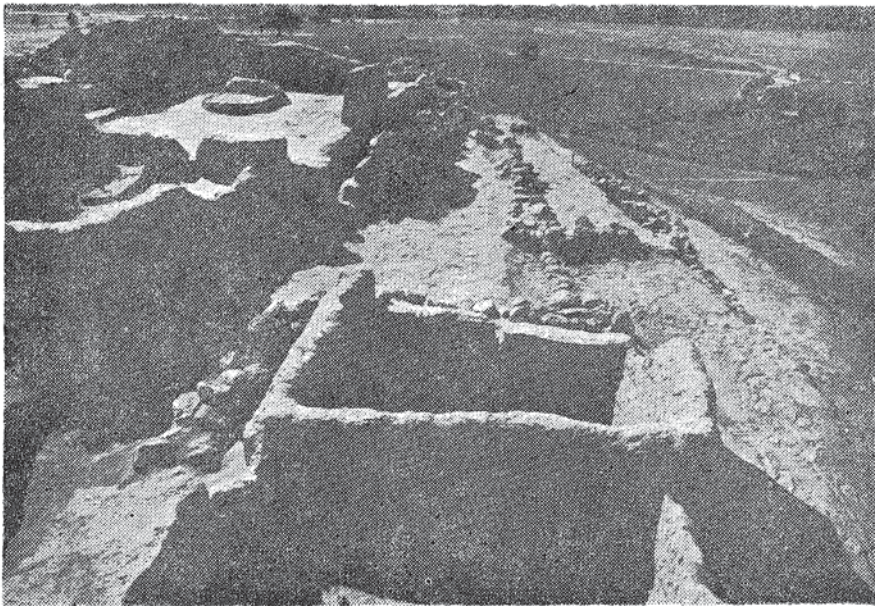

2

1

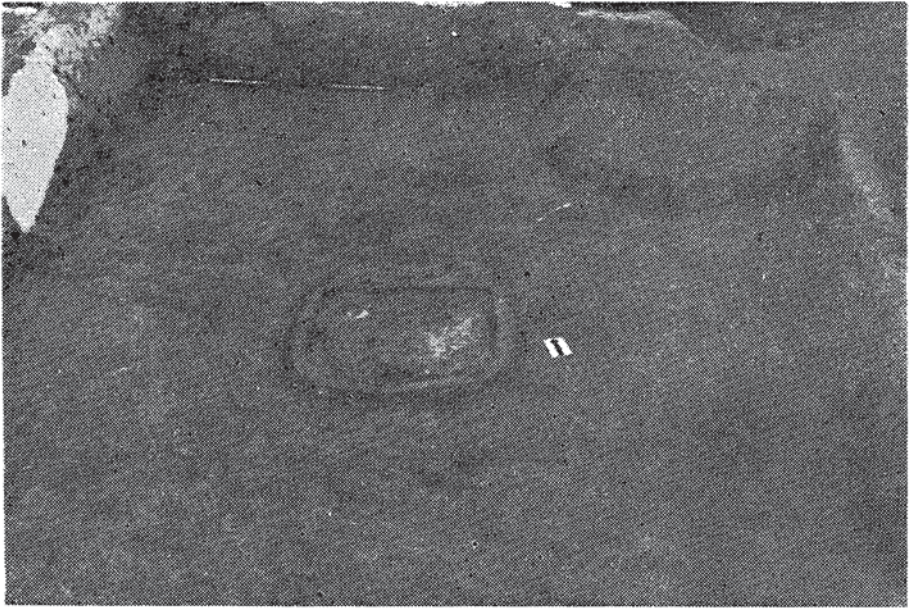
2

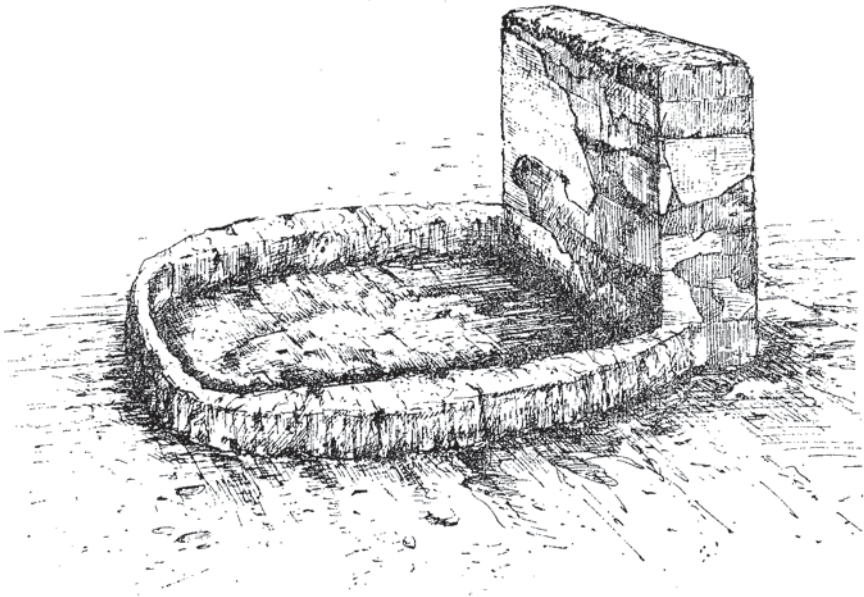
1

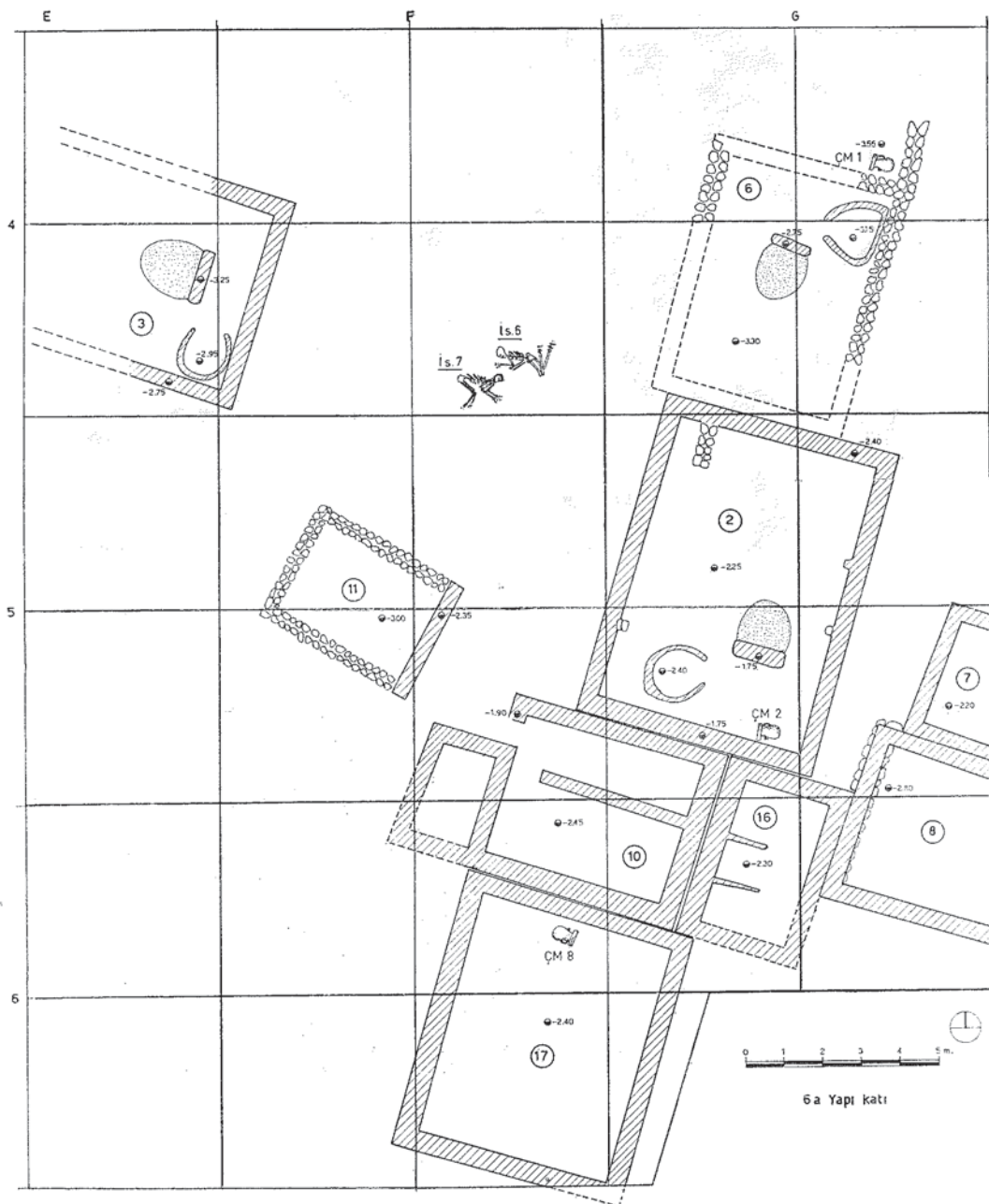
2

1

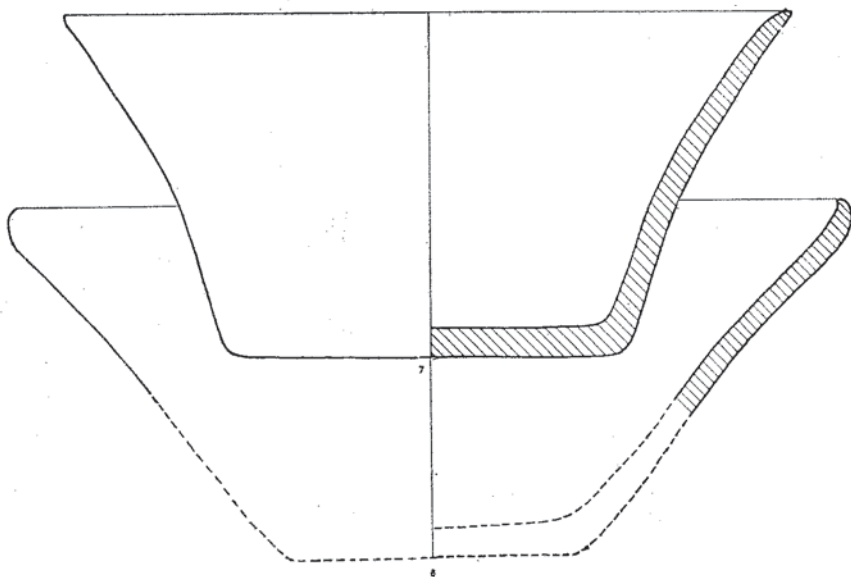
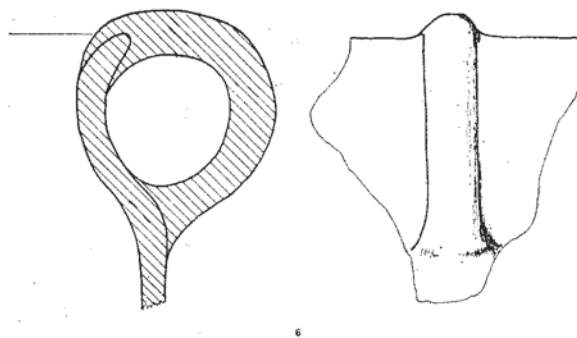
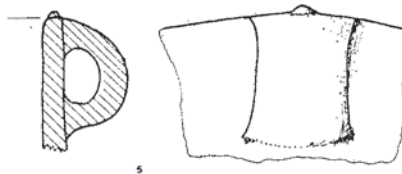
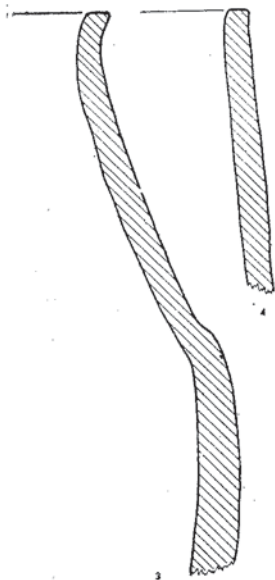
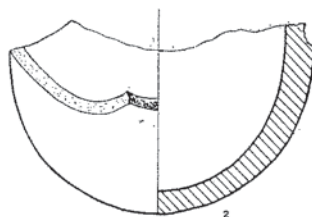
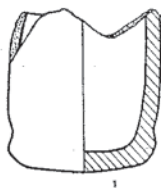

2

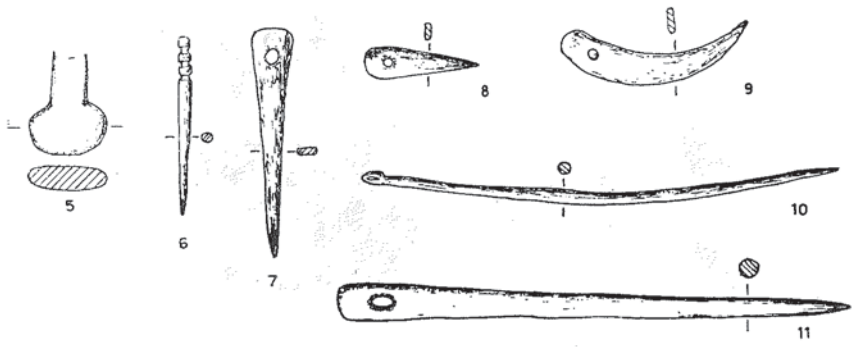
6a Yapı katı

0 1 2 3 4 5 10 cm.

0 1 2 3 4 5 10 cm.

